

SAVREMENA JUGOSLOVENSKA TAPISERIJA

MUZEJ PRIMENJENE UMETNOSTI BEOGRAD

1963

SAVREMENA JUGOSLOVENSKA TAPISERIJA

TAPISSERIE CONTEMPORAINE YOUGOSLAVE

DOBRILA STOJANOVIĆ

MUSEE DES ARTS DECORATIFS BEOGRAD 1963

SAVREMENA JUGOSLOVENSKA TAPISERIJA

DOBRILA STOJANOVIĆ

MUZEJ PRIMENJENE UMETNOSTI BEOGRAD 1963

Katalog Savremena jugoslovenska tapiserija izdao Muzej primenjene umetnosti u Beogradu povodom istoimene izložbe održane u julu-avgustu 1963 · tiraž 1000 primeraka · tekstove prevela Ivanka Marković · grafička oprema kataloga Eduard Stepančić · fotografije Anton Vaš (foto Tanjug), Uglješa Marinković (Dom JNA), Zvonimir Mikas i Dragoljub Kažić · štampa „Kultura“ Beograd

Izložbom „SAVREMENA JUGOSLOVENSKA TAPISERIJA“ Muzej primenjene umetnosti pruža uvid u jednu oblast umetničkog stvaranja, koja je, mada najmlađa u našoj sredini, za deset godina dala nesumnjive rezultate, koji su joj obezbedili ravnopravnost sa ostalim umetničkim disciplinama i koja nalazi sve veći broj prvrženika među likovnim umetnicima.

Ova izložba je prva smotra umetnika iz cele zemlje, koji su se u potpunosti ili delimično posvetili radu na tapiseriji. Zato je organizator izložbe, Muzej primenjene umetnosti, želeo da pravo učešća na izložbi omogući svim umetnicima bez ikakvog žiriranja samo uz ograničenje broja eksponata do tri po autoru. Ovo je povoljno uticalo na odziv umetnika tako da je sa malim odstupanjem, na izložbi zastupljen maksimalni broj umetnika, koji su u tapiseriji našli jedine ili nove mogućnosti za svoja likovna ostvarenja.

U nadi da će ova izložba dati još više podsticaja za negovanje ove grane umetnosti od strane naših umetnika, i da će pobuditi veći interes kod javnosti za prihvatanje i primenu ovih ostvarenja — Uprava Muzeja se toplo zahvaljuje autorima koji su svojim odzivom omogućili ovu izložbu, kao i ustanovama koje su nam ustupile na izlaganje svoje eksponate. Žalimo što nismo u mogućnosti da izložimo najnovije radove umetnika čije tapiserije izvodi „Atelje 61“ u Novom Sadu, koji svoje rezultate u toku godine izlaže na posebnim izložbama.

N. Andrejević-Kun

Par l'exposition "LA TAPISSERIE YOUGOSLAVE CONTEMPORAINE" le Musée des Arts Décoratifs donne l'aperçu d'un domaine de création artistique qui, quoique la plus récente dans notre milieu, a donné des résultats indiscutables lui ayant assuré une égalité en droits avec d'autres disciplines d'art et lui faisant de toujours nouveaux adeptes parmi les artistes.

Cette exposition est la première revue des artistes du pays entier qui ont partiellement ou en totalité, engagé leur activité dans le domaine de la tapisserie. L'organisateur de l'exposition, le Musée des Arts Décoratifs a donc désiré rendre possible à tous les artistes la participation à cette exposition, sans aucun choix de jury préalable, en limitant seulement le nombre de pièces exposées à trois par auteur. Ceci s'est reflété favorablement sur la participation des artistes, de sorte qu'à quelques exceptions près le nombre maximal d'artistes est présent à cette exposition, de ceux qui ont trouvé dans la tapisserie des possibilités uniques ou bien nouvelles pour leurs réalisations.

Dans l'espoir que cette exposition sera un nouveau stimulant pour nos artistes et qu'elle éveillera encore plus d'intérêt dans l'opinion publique en vue du bon accueil et de l'utilisation de ces réalisations — la Direction du Musée remercie chaleureusement les auteurs qui ont permis, par leur participation, l'organisation de cette exposition, ainsi qu'aux institutions qui nous ont cédé pour exposition leurs tapisseries. Nous regrettons de ne pas être en mesure d'exposer les dernières oeuvres des artistes dont les tapisseries sont exécutées par "l'Atelier 61" à Novi Sad car cet atelier présente ses réalisations de l'année à ses propres expositions.

N. Andrejević-Kun

TAPISERIJA kao način umetničkog izražavanja nema duge tradicije u našoj zemlji. Sudeći po istorijskim izvorima kao i prema sačuvanom materijalu, proizvoljno bi bilo tvrđenje, pa čak i pretpostavka da je ova umetnička grana u vreme kad se pojavila i cvetala u Evropi bila razvijena i kod nas. U poslednje vreme često se govori o „renesansi naše tapiserije“, ali ova je konstatacija neosnovana. Ne treba mešati razvoj ćilimarstva koje u našoj zemlji ima jake tradicije i visoki umetnički nivo, sa razvojem tapiserije, mada tehnika rada naših klečanih ćilima odgovara onoj na tapiseriji.

Naše oblasti koje su bile bliske vizantijskom umetničkom krugu nisu gajile ovu granu umetnosti. Kasnije za vreme dominacije Turaka za tu mogućnost ima još manje verovatnoće. Ipak, sve ovo ne isključuje upotrebu tapiserije u našim oblastima. Na osnovu arhivskih podataka iz sačuvanih inventara pojedinih imućnijih kuća i zaostavština pojedinaca može se pretpostaviti da se tapiserija upotrebljavala u Dubrovniku kao i u domovima Dubrovčana nastanjenih u unutrašnjosti naše zemlje, na primer u Beogradu. U dokumentima se tokom XVI veka često pominju predmeti pod nazivom "carpetti fiandrini", "carpetta flamenga", "carpetti de Fiandra", "tapeti fiandrini", "carpette ponentine". Po nazivima ovih predmeta zaključujemo da su zapadnog porekla, a najčešće flamanskog. S obzirom na veliki procvat i izvoz flamanske tapiserije u to vreme može se pretpostaviti da su u pitanju predmeti ove vrste. U nekim dokumentima tačno je navedena njihova upotreba. Korišćeni su za ukrašavanje zidova, "carpette atorno la camera", za prozore "tapeti alla fenestra", kao zavese na vratima "anziporta figurata", za postavljanje iznad skrinja "carpette sopra la cassa", kao prostirke za naslanjanje "spaliere fiandrine". Kada se zna koliko je bila raznovrsna upotreba i primena tapiserije može se pretpostaviti, iako nema bližih oznaka, da se u pomenutim slučajevima radi o predmetima rađenim u tehnici tapiserije.

Po istorijskim dokumentima, kao i na osnovu sačuvanih objekata poznato je da se tapiserija na severozapadu naše zemlje često koristila i bila vrlo cenjena. U svim slučajevima u pitanju su uvezene tapiserije često flamanskog porekla. Kako je tapiserija u nerazlučivoj vezi sa arhitekturom, kojom je najčešće uslovljena njena funkcija, razumljivo je da je uglavnom upotrebljavana kao dopuna enterijera u građevinama rađenim u duhu i po pravilima tadašnjih vladajućih evropskih stilova. Pošto se kultura stanovanja i način života određenih društvenih slojeva u ovim oblastima vekovima vezuje za Zapad, prirodno je što tapiserija često služi kao sredstvo za dekoraciju i utopljanje ambijenta.

Pojavu negovanja tapiserije kao načina umetničkog izražavanja u našoj zemlji možemo da pratimo tek od vremena pred drugi svetski rat.

Tako se posle 1930. godine, na izložbama održanim u Beogradu pojavljuju

radovi označeni u katalogima kao zidni zastirači sa aplikacijama i ćilimi, među kojima se ne nalazi čista klasična tapiserija.

Ona se javlja sporadično kao produkt interesovanja pojedinih umetnika uglavnom školovanih na strani. Iz ovog perioda postoji nekoliko tapiserija koje se čuvaju u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu ili su u privatnom vlasništvu. Kao autori pojavljuju se Mira Kovačević i Branka Hegedušić. One rade ili po svojim nacrtima ili prema kartonima slikara. Ovi radovi, sem umetničkih kvaliteta, odlikuju se čistom tehnikom rada.

U umetničkim školama, gde se osnivaju tekstilni odseci između dva svetska rata, na projektovanju i realizovanju tapiserija radi se znatno kasnije. Na Akademiji za primenjenu umetnost u Beogradu, koja je prerasla iz Škole za primenjenu umetnost, ova disciplina počinje da se neguje tek od 1953. godine. U isto vreme tapiserija se radi i na Akademiji za primenjenu umjetnost u Zagrebu do njenog ukidanja. Škola za primenjenu umjetnost u Zagrebu, koja u ovom pogledu ima najdužu tradiciju u našoj zemlji, nastavlja rad na tapiseriji. U školama se izrađuju tapiserije manjih formata, sa karakteristikama školskih radova, ali mnogi umetnici prolazeći kroz ove škole stiču afinitet za ovu umetničku granu. Istih godina neki naši umetnici počinju da se angažuju na projektovanju kartona za tapiseriju, ili je sami izrađuju. U to vreme tapiserije se pojavljuju na izložbama. Od umetnika koji među prvima počinju da se bave ovom disciplinom pomenućemo Lazara Vujakliju, Joška Oniča i Jakova Bratanića.

Godine 1961. osnovana je u Novom Sadu prva radionica za izradu tapiserija u našoj zemlji „Atelje 61“. To je prvi pokušaj organizovane proizvodnje tapiserija kod nas. Njen je inicijator i stalni saradnik poznati umetnik tapiserije, slikar Boško Petrović. Tehničkim izvođenjem rukovodi Etelka Tobolka, koja se javlja i kao autor nekih tapiserija. Kartone po kojima se izrađuju tapiserije u ovoj radionici rade naši najeminentniji umetnici. U tehničkom pogledu tapiserije stvorene u ovoj radionici ne zaostaju za evropskim, rađenim u zemljama sa dugim tradicijama u ovoj vrsti umetničkog izražavanja. Radionica „Atelje 61“, prva u našoj zemlji preduzima izradu tapiserija velikih dimenzija, u težnji da zadovolji jedan od osnovnih elemenata bitnih za tapiseriju.

Tapiserije se rade i u ateljeima pojedinih umetnika koji se često lično angažuju u njihovoj izradi.

Većina naših umetnika bavi se povremeno tapiserijom u kojoj nalazi jedan od načina za ostvarenje svojih umetničkih preokupacija. Ovo se objašnjava ne samo nedostatkom tradicije u ovoj disciplini kod nas već i skupom tehnikom rada kao i teškoćama oko realizovanja radova. Iz navedenih razloga većinu umetnika nalazimo kao autore nekoliko tapiserija ili čak samo jedne. Mali je broj umetnika koji je u kratkom vremenskom rasponu, od kad je tapiserija kod nas stekla afirmaciju uspeo da priredi samostalne izložbe. Pomenućemo Lazara Vujakliju, Jakova Bratanića, Boška Petrovića, Svetislava Petrovića, Milicu Zorić, Oliveru Galović-Protić i Duška Stojanovskog. Ostali umetnici sa svojim radovima učestvuju na grupnim izložbama u organizaciji umetničkih udruženja, raznih grupa, „Ateljea 61“ ili pojedinaca. Komisija za kulturne veze sa inostranstvom priredila je izložbu „Jugoslovenske tapiserije“ u Parizu 1960. godine. Tapiserije naših pojedinih umetnika izlagane su, sem u evropskim zemljama i u severnoj Africi i Americi. Lep prijem kako u zemlji tako i u inostranstvu potvrđuje umetnički kvalitet i nivo ovih

radova. Olivera Galović-Protić jedan od naših autora tapiserije dobija nagradom grada Pariza međunarodno priznanje za svoju tapiseriju izloženu na Međunarodnoj izložbi žena u Parizu 1961. godine.

Svi radovi naših umetnika, rukovodeći se materijalom i tehnikom korišćenom za realizaciju, mogu se svrstati u dve osnovne grupe — u tkane tapiserije i u tekstilnu zidnu dekoraciju baziranu na aplikacijama i vezu. U pogledu angažovanja umetnika na izradi pojedinih radova, tapiserije bi mogle da se podele na dve kategorije. U prvu bi došli radovi na kojima su pojedinci angažovani apsolutno, tj. gde se autori pojavljuju i kao slikari kartona i kao izvođači. U drugu grupu bi došle tapiserije koje se izrađuju po nacrtima i pod nadzorom umetnika. Izvođači ovih radova najčešće su tkalje, po poreklu mahom iz Pirota, vične tehničari klečanja, s kojom su se srodile od detinjstva.

Dominantna tehnika u izradi naše savremene tapiserije jeste klečanje. Ova tehnika korišćena je za tkanje još u starom veku, a u našim oblastima jedna je od najrasprostranjenijih. Na ovaj način izrađuju se ćilimi u više naših oblasti, a na još širem području klečanje se primenjuje u tkanju raznih sitnih predmeta, ili delova narodne nošnje. U narodnom tkanju ono se nekad kombinuje sa drugim tehnikama, raznim prepletajima ili preborom.

Pri izradi tapiserija klečanje se kod nas javlja u dve varijante. Klečano tkanje koje je pozajmljeno od našeg pirotskog ćilimarstva, gde su lice i naličje jednaki i gde se u rešavanju crteža, u slučaju realizovanja manje kosih i vertikalnih linija pojavljuje stepeničasta linija. Drugi tretman bi odgovarao izradi klasične tehnike tapiserije koji omogućava korišćenje većeg izbora boja i njihovog češćeg menjanja. U ovom slučaju završeci niti koje se javljaju pri menjanju boja pojavljuju se na naličju. U izvesnim slučajevima pri ovom načinu rada, ako crtež zahteva, da bi se ublažio prelaz s niti na nit i da bi se izbegla pojava stepeničaste linije, tapiserija se radi bočno.

Tapiserije se rade na horizontalnim, a češće na vertikalnim razbojima. Umetnik napravi skicu tapiserije u boji, a za osnovu se pričvrsti crno-beli karton prema kome se po konturama crteža punktiraju niti osnove čime se olakšava rad i obezbeđuje sigurno izvođenje po kartonu. Tkalja kontroliše boje gledajući u skicu, jer se karton retko boji. U tkanju se ide za crtežom. Od šire površine tka se ka užoj, a ostali delovi prisanjaju se uz ranije istkani deo.

Tapiserije uglavnom za osnovu imaju pamuk, a potka se izrađuje od vune različitog kvaliteta i upredenosti. Od kvaliteta i debljine upotrebljenog materijala zavisi izgled i plastičnost pojedinog zrna (okca) što se odražava i na kvalitet tapiserije u tehničkom pogledu.

Neki umetnici pribegavaju korišćenju narodnog tkanja neobičajenog za tapiseriju. Boško Petrović veliki broj svojih ranih radova realizuje tehnikom tkanja na dasku. Ovim načinom rada dobija se veća plastičnost materije, rad se obavlja brže, ali je ova tehnika nepodesna za često menjanje boja kao i izvođenje sitnijeg crteža.

U želji za stvaranjem različitih efekata neki umetnici, naročito oni koji sami rade na realizovanju svojih tapiserija, pristupaju originalnim rešenjima. Joško Onič pribegava kombinaciji različitih vrsta tkanja. On koristi nejednaki intenzitet nabi-

janja potke što stvara utisak različite debljine, gustine i providnosti materijala. Kod njega se pored klečanja, koje koristi kao osnovnu tehniku, pojavljuje platneni prepletaj, rips, prebor u više varijanti i keper. Kao materijal, sem vune koja preovlađuje, on delimično upotrebljava svilu. Na ovaj način J. Onič postiže raznolikost i efektnost koja nije bazirana na crtežu ili koloritu.

Jednostavno platneno tkanje koristi Slava Antoljak izvodeći tapiserije Jakova Bratanića, dok na tapiserijama Ivana Picelja ona daje plastičniju teksturu.

Jagoda Buić na svojoj tapiseriji odstupa od upotrebe klasične tehnike. Orijentiše se na rustični platneni prepletaj. Upotrebom dvostruke grublje vunene niti za potku, postiže živu originalnu teksturu.

Slave Trajkovski je na jednoj od svojih tapiserija vrlo originalno pribegao iscrtavanju i isticanju osnovnih kontura i detalja u crtežu kompozicije izdvajajući ih od osnovnog klečanog tkanja lakim utkivanjem vunenih niti.

U želji za akcentovanjem pojedinih detalja Duško Stojanovski na klečanu tapiseriju aplicira efektne fragmente rađene perlama, uzete sa narodnog veza. Ovim detaljima koji se od osnovnog tkanja izdvajaju ne samo drugom tehnikom već i vrstom materijala on uspeva da oživi celu kompoziciju.

Neki naši umetnici na primer Milan Konjović i Marinko Benzon koristeći uslove koje su im davala pojedina ćilimarska preduzeća počeli su da izrađuju tkane zidne dekoracije tehnikom uzlanja — vezivanja čvorova. Ova tehnika više je pogodovala njihovim individualnim slikarskim koncepcijama, ne specijalno studiranim za tapiserije. Ovi radovi zbog tvrdoće, gustine i težine teksture nisu prihvatljivi za ukrašavanje zidova, što je osnovna namena tapiserije. U poslednje vreme i ovi se umetnici orijentišu na klasičnu tapiseriju za čiju izradu imaju uslove i mogućnosti u našoj sredini.

Originalne tapiserije bazirane na vezu i aplikacijama, povoljno primljene ne samo u zemlji nego i u inostranstvu, stvara Milica Zorić. Kao osnovu koristi vunenenu tkaninu na kojoj označava crtež od koga se veći deo izveze krupnim kosim bodovima tankom vunom. U želji za postizanjem efekta sjaja i raskoši ona aplicira pojedine detalje sa našeg narodnog i gradskog veza. Upotrebljeni su vezovi iz Makedonije i Kosova i Metohije. Autor ih bira po bogatstvu ornamentacije, upotrebljenom materijalu i finom koloritu. Isecajući pojedine detalje sa ovih veza i spretno ih koristeći i uklapajući u kompoziciju, Milica Zorić stvara vrlo uspela umetnička rešenja. Na njenim ranijim tapiserijama dominantna upotreba narodnog veza postepeno se svodi na veće ili manje kolorističke i kompozicione akcente.

Druga vrsta aplikacije korišćena je na tapiserijama Olivere Galović-Protić. Radi dobijanja plastičnosti i efekta debljih nanosa boje ova slikarka na osnovu od vunene tkanine, u izvesnim slučajevima spretno izabrane sa namerom da stvori utisak ručnog tkanja, aplicira raznobojne tkanine jarkih boja. Kompozicije stvara isecanjem detalja koje krupnim bodovima veza, od dvostruke vunene niti, međusobno spaja, fiksira za osnovu, ili njima naglašava pojedinosti. Na poslednjim radovima aplikacija sve više ustupa mesto vezenim površinama. Radi dobijanja željenih efekata koristi više vrsta bodova. Po nekim detaljima ovi radovi su reminiscencije na narodno apliciranje, najčešće na delovima odeće.

U pogledu rešavanja kompozicije na nekim tapiserijama, naročito na ostvarenjima umetnika iz Makedonije, očigledan je uticaj našeg narodnog ćilimarstva. Najbliže analogije u rešavanju kompozicije kao i pojedinih detalja nalazimo na tapiseriji Dimča Protugera. Ove veze su vidljive na okvirima tapiserija Dimča Koca. Neki detalji na tapiseriji Duška Stojanovskog crtani su i rešeni po ugledu na narodno ćilimarstvo, čime se izdvajaju od kompozicije. Nasuprot tome u nekim rešenjima detalja Lazar Ličenoski, rukovodeći se zahtevima tehnike tkanja prilagođava joj crtež i postiže uspešno likovno ostvarenje. Ovo je izraženo u crtanju šume na tapiseriji „Fazani“. Savladavši tehniku i prilagodivši joj crtež, većina kompozicija na našim tapiserijama predstavlja uspeša likovna rešenja prilagođena tehnicima i nameni predmeta.

Osnovna karakteristika jugoslovenske savremene tapiserije je figurativno rešenje kompozicija, a manji broj se svodi na čistu dekoraciju. Pošto se kao autori kartona pojavljuju naši poznati umetnici, tapiserije uglavnom nose osnovne elemente njihovog načina izražavanja u drugom materijalu. Na radovima pojedinih autora koji se duže vremena bave tapiserijom mogu se pratiti razvoj i promene u likovnom izrazu. Dok je na ranijim tapiserijama Boška Petrovića najčešće predstavljena stilizacija arhitekture ili su dekorativno rešene površine kombinacijom raznih geometrijskih formi, na najnovijim radovima, jače je izraženo prožimanje oblika, kompozicija je zbijenija i čvršća. U većem broju radova on daje varijacije određenih tema. Karakteristika njegovog ranijeg kolorita je pastelnost i tonsko rešavanje sa izuzetnim kontrastima, a skala boja na novim radovima je bogatija, paleta toplija i sa jarkim akcentima. Njegove tapiserije se uglavnom karakterišu apstrakcijom na granici asocijacije. On je jedan od naših retkih umetnika koji se potpuno posvetio tapiseriji. Sva njegova umetnička delatnost usredsredila se na ovu vrstu umetničkog izražavanja.

Jedna od značajnih ličnosti u razvoju savremene jugoslovenske tapiserije je Lazar Vujaklija. Njegovi radovi su u svojoj jednostavnosti i stilizaciji monumentalni, sugestivni i impresivni. On je našao svoje simbole koje koristi u raznim kombinacijama i varijantama.

Tapiserije Olivere Galović-Protić tematikom i koloritom vezuju se za njeno slikarstvo. Njene omiljene teme su iseći iz prirode. Rešenje kompozicija podešava tehničkim mogućnostima materijala i načina rada. Radovi se karakterišu intenzivnim koloritom sa dominantnom crvenom, žutom i zelenom bojom. Jačina kolorita potencirana je velikim čisto obojenim površinama pozadine.

Rešenjem kompozicije, predimenzioniranjem i nediferenciranjem formi, upotrebljenom paletom, mada malo ugašenijom, tapiserije Milana Konjovića vezuju se za njegovo novije slikarstvo.

Inspirisani našom savremenom poezijom neki umetnici stvaraju tapiserije na kojima utkvaju stihove, koji su im služili kao moto. Slave Trajkovski ponesen stihovima Koče Racina „So motika na ramo, za korka suva leb, leb, leb“, daje kompoziciju čiji tonalitet osnove asocira na neplodno tle. Kompoziciju stvara iscrtavajući detalje, spretno odabirajući elemente karakteristične za privredu svog rodnog kraja — Makedoniju. Kompozicijom dominira ženska figura u narodnoj nošnji.

Tekst Mateje Rodićija na šiptarskom jeziku, koji u prevodu glasi „Sa čelom razvedrenim i srca radošću puna, sa suncem u rukama, mrak vekova u rascvetane horizonte pretvaraš“, nalazimo utkan na njegovoj tapiseriji. Autor je ponesen savremenim društvenim zbivanjima u našoj zemlji, doživljava ih i prenosi na svoje radove. On stvara monumentalnu kompoziciju iz niza manjih geometrijskih formi, skladno povezanih. Duh tapiserije postiže ne samo rešenjem kompozicije već i uspešno odabranom i reduciranom skalom boja.

Naš poznati slikar Lazar Ličenoski na svojim tapiserijama raščlanjava kompoziciju po horizontali čime se potencira dvodimenzionalnost i površinski tretman.

Vrlo uspelu kompaktnu kompoziciju postignutu preplitanjem jednog jedinog elementa-galebova, daje na tapiseriji Marinko Benzon. Boje su birane sa mnogo osećanja za fine, pastelne tonove, sa diskretnim akcentima koji oživljavaju celinu. Kontrast mirnim, gotovo ugašenim tonovima čini dinamična kompozicija.

Zbijenu kompoziciju sažetih formi predstavlja tapiserija Živojina Kovačevića. Šrafiranjem pojedinih delova kompozicije autor dočarava probijanje svetlosti iz pozadine čime asocira na vitroe. Karakteriše se fino odabranom paletom, diskretnom, harmoničnom, sa po nekim spretno ubačenim detaljem u boji, koja oživljava celinu i odudara od opšteg sklada.

Tapiserija Jagode Buić izdvaja se od ostalih grubom i živom teksturom. Kompoziciju rešava originalno na neobičajenom, jako izduženom formatu. Kompozicione celine stavlja u kružne medaljone, postavlja ih jedan iznad drugog, ne vezujući ih crtežom, ali tonalitetom uspeva da stvori jedinstvo. Njena tapiserija se odlikuje izvanrednom harmonijom boja baziranom na više tonova jedne boje, crvene. Diskretno reflektovanje postiže korišćenjem plave boje upotrebljene za osnovu, koja probija kroz crvene površine.

Ritmičko ponavljanje stilizovanog drveća koje daje bazu za kompoziciju koristi Duško Stojanovski, a oživljava je stilizovanim detaljima. Njegovi radovi karakterišu se uglavnom stilizacijom, često geometrizacijom.

Tapiserije Milice Zorić nose pečat autentičnog umetničkog stvaralaštva. „Ona uspeva potpuno da uskladi suprotne elemente, velebnost i umerenost, tradiciju i najmoderniji duh, najslobodnije fantazije i sugestije stvarnosti“. Ponesena ljudskim patnjama, na jednoj od izloženih tapiserija daje temu vezanu za daleke krajeve a opet blisku nama jer je opštečovečanska. Vedrina i optimistički duh izbija iz njenog najnovijeg rada.

Rešenja i tretman kompozicija na tapiserijama Ankice Oprešnik odgovaraju njenim grafikama. Rešenje kompozicija kao i upotreba boja asociraju na grafičke otiske.

Jovan Kratohvil u kartonima za tapiseriju nalazi potvrde svojih ranije izraženih principa u skulpturi, slikarstvu i grafici. Na kompozicijama se oseća čvrstina i naglašavanje pojedinih detalja sasvim skulptorski što proizilazi iz njegovog shvaćanja i osnovne delatnosti.

Elemente crno-bele grafike nalazimo na tapiseriji Boška Karanovića. Izborom osnovnog tonaliteta pozadine i zgušnjavanjem boja u detaljima postiže žive kompozicione efekte mada se ograničava na crno-belo.

Kompozicije Stojana Ćelića su sažete, bazirane na igri linija i površina. Paleta je nešto toplija nego u njegovom slikarstvu.

Rad na tapiseriji sa svim njenim odlikama, kao što je već izneto, u našoj zemlji dobija svoj puni polet tek posle drugog svetskog rata. Dolazeći u stalni kontakt sa savremenom evropskom umetnošću i svim novim strujanjima, naši umetnici postižu rezultate i u ovoj disciplini. U najnovije vreme tapiserija je u Jugoslaviji stekla potpunu afirmaciju. Ona je, uključivši se u savremenu arhitekturu koju uspešno upotpunjuje i utopljava, našla široku primenu i popularnost. Tapiserija reprezentativnog formata javlja se kao značajan element u unutrašnjoj dekoraciji javnih građevina. Prostor savremenog stana postavio je pred umetnike druge zahteve, zato se pored tapiserija monumentalnog karaktera, namenjenih javnoj upotrebi, izrađuju i tapiserije manjih formata prilagođene uslovima savremenog stanovanja. Tako se tapiserija u našoj sredini našla u ravnopravnom položaju sa ostalim likovnim ostvarenjima. Tapiserijom se u našoj zemlji u poslednje vreme bavi sve veći broj umetnika. Svi se oni ne služe uvek klasičnom tehnikom tapiserije. U težnji za postizanjem željenih efekata često kombinuju razne vrste tkanja i materijale. Orijentisanjem na tehniku tapiserije, i upotrebu određenog materijala, mogućnosti umetnika su ograničene, ali i pored toga oni stvaraju dela trajnih i visokih umetničkih vrednosti, koja po opštim merilima ne zaostaju za najuspešnijim ostvarenjima u slikarstvu, grafici, vajarstvu.

LA TAPISSERIE, en tant que moyen d'expression artistique, n'a pas de longue tradition dans notre pays. A en juger d'après les sources historiques et d'après les matériaux conservés l'affirmation, ou plutôt la supposition, que cette activité artistique ait pu être développé chez nous à l'époque où elle est apparue et où elle florissait en Europe, n'a pas de confirmation. On parle souvent, ces temps derniers, de "la renaissance de la tapisserie chez nous", mais cette constatation est contestable. Il ne faut pas confondre le développement de la confection des tapis, qui a une longue tradition et un niveau d'art élevé, avec le développement de la tapisserie, quoique la technique du tapis à haute et à basse lice chez nous correspond à celle de la tapisserie.

Nos régions proches de l'orbite artistique de la Byzance, n'ont pas développé cet art. Plus tard, à l'époque de la domination turque, une telle possibilité est encore moins probable. Ceci pourtant n'exclut pas l'existence des tapisseries dans nos régions. Grâce aux données des inventaires conservés de certaines maisons aisées ou des legs des particuliers, nous pouvons supposer que des tapisseries ornaient des maisons à Dubrovnik et celles des gens de Dubrovnik vivant à l'intérieur du pays, par exemple à Belgrade. Les documents du XVI^e siècle font souvent mention d'objets dits "carpetti fiandrini", "carpetta flamenga", "carpetti de Fiandra", "tapeti fiandrini", "carpette ponentine". Les noms de ces objets nous font conclure qu'ils sont d'origine de l'occident souvent flamande. Etant donné le florissement et la grande exportation de la tapisserie flamande à cette époque nous pouvons supposer qu'il s'agit des objets de ce genre. Certains documents indiquent avec précision leur fonction. Ils étaient utilisés en tant que décoration des murs, "carpette atorno la camera", ou bien des fenêtres "tapeti alla fenestra", en portières "anziporta figurata", ou encore placés au-dessus des coffres "carpette sopra la cassa", en tentures d'appui "spaliere fiandrine". Puisque nous connaissons les usages divers de la tapisserie et son utilisation en de nombreux endroits, nous pouvons supposer, malgré l'absence de précisions, qu'il s'agit dans ces cas-là, des objets travaillés avec la technique de la tapisserie.

Les documents historiques et les objets conservés nous prouvent que dans les régions nord-ouest de notre pays la tapisserie a été utilisée fréquemment et très estimée. Dans tous ces cas il s'agit des tapisseries importées et le plus souvent d'origine flamande. Puisque la tapisserie est étroitement liée à l'architecture et que sa fonction en découle en majeure partie, il va sans dire qu'elle est utilisée en complément des intérieurs dans les bâtiments construits dans l'esprit et selon les règles des styles européens de l'époque. Dans ces régions l'habitation et le mode de vie des couches sociales déterminées étaient orientées, durant des siècles, vers l'Occident. Il est donc concevable que la tapisserie y serve souvent de décoration réchauffant l'ambiance.

Nous ne pouvons suivre le développement de la tapisserie, en tant que mode d'expression artistique, chez nous que vers la veille de la Deuxième guerre mondiale.

Dans le cadre des expositions qui ont eu lieu à Belgrade, ce n'est qu'après 1930 qu'apparaissent dans les catalogues des oeuvres indiquées comme tentures murales avec applications ou tapis. Des objets relevant de la pure tapisserie classique

ne peuvent pas y être trouvés. Elle apparaît sporadiquement en tant que résultat de l'intérêt de certains artistes, en majorité formés à l'étranger. Il y a quelques tapisseries de cette époque conservées au Musée d'arts et métiers à Zagreb, ou bien chez des particuliers. Les auteurs en sont Mira Kovačević et Branka Hegeđušić. Elles travaillent d'après les cartons de peintres ou bien d'après leurs propres dessins. Ces oeuvres se distinguent non seulement par leurs qualités d'art mais aussi par une technique de travail très pure.

Dans les écoles d'art, où des sections des textiles sont organisées, à l'époque entre deux guerres, on ne commence le travail sur des projets et la réalisation des tapisseries que beaucoup plus tard. A l'Académie des Arts décoratifs de Belgrade, créée par l'extension de l'Ecole des Arts décoratifs, cette discipline n'est enseignée que depuis 1953. En même temps on travaille la tapisserie à l'Académie des Arts décoratifs de Zagreb, jusqu' à son extinction. L'Ecole des Arts décoratifs à Zagreb, qui a une tradition importante dans notre pays dans ce domaine, le travail de tapisserie est continué. Dans des écoles on fait des tapisseries de formats moins importants, ayant les caractéristiques des ouvrages scolaires, mais de nombreux artistes passant par ces écoles se sont découvert des affinités pour ce moyen de création.

A cette époque certains de nos artistes commencent à s'intéresser aux projets de cartons pour la tapisserie ou même en font eux-mêmes. Les tapisseries font leur apparition aux expositions aussi. Parmi les premiers artistes soignant cette discipline nous mentionnerons Lazar Vujaklija, Joško Onič et Jakov Bratanić.

L'année 1961 le premier atelier de tapisserie est fondé à Novi Sad, c'est l' "Atelier 61". C'est la première tentative de production de tapisseries organisée en Yougoslavie. Son fondateur et collaborateur permanent c'est l'artiste déjà renommé dans ce domaine, le peintre Boško Petrović. Les tapisseries créées dans cet atelier ne cèdent par la technique aux tapisseries européennes créées dans les pays possédant une longue tradition dans ce domaine de l'art. L'exécution technique est dirigée par Etelka Tobolka, qui est également auteur de certaines tapisseries. C'est le premier atelier de tapisserie dans notre pays travaillant sur les tapisseries de grandes dimensions afin de satisfaire un des éléments principaux et essentiels pour la tapisserie. Les cartons d'après lesquels travaille cet atelier, sont l'oeuvre de nos artistes les plus éminents.

D'autre part, dans les ateliers individuels des artistes, on fait également des tapisseries, ces artistes s'engageant personnellement dans leur exécution.

La majorité de nos artistes crée par intermittence des tapisseries en y trouvant un des moyens pour exprimer leurs préoccupations. Ce caractère sporadique s'explique non seulement par le manque de tradition, mais aussi par la technique coûteuse du travail et par les difficultés de la réalisation. Ceci fait que nous rencontrons des artistes en tant qu'auteurs de quelques tapisseries, ou même d'une seule. Le nombre d'artistes ayant réussi, au cours de cette courte période où la tapisserie s'est affirmée chez nous, à organiser des expositions, est très réduit. Nous citerons Lazar Vujaklija, Jakov Bratanić, Boško Petrović, Svetislav Petrović, Milica Zorić, Olivera Galović, Duško Stojanovski. D'autres artistes participent aux expositions en groupe organisées par des associations d'artistes, par des groupes, par l' "Atelier 61" ou par des particuliers. La Commission des

Relations culturelles avec l'Étranger a organisé l'exposition de la "Tapisserie yougoslave", à Paris en 1960. Des tapisseries de nos artistes ont été exposées non seulement dans les pays d'Europe mais aussi en Afrique du Nord et en Amérique.

Le bon accueil réservé à ces oeuvres prouve leur qualité artistique et leur niveau, appréciés à l'étranger aussi bien que dans le pays. Un des auteurs des tapisseries, Olivera Galović-Protić, obtient les hommages sur le plan international par le Prix de la ville de Paris, qui lui a été décerné pour son oeuvre exposée dans le cadre de l'Exposition internationale des femmes en 1961.

Toutes les oeuvres de nos artistes peuvent être groupées, selon le matériel employé et la technique de la réalisation, en deux groupes — celui des tapisseries tissées et celui des tentures murales basées sur l'application et la broderie. Du point de vue de l'engagement de l'artiste dans la réalisation les tapisseries pourraient être réparties en deux catégories. La première comprendrait les tapisseries où l'auteur est engagé complètement, c'est à dire il est non seulement l'auteur du carton, mais aussi l'exécutant. Le second groupe comprendrait les tapisseries exécutées d'après le carton et sous la direction de l'artiste. Les exécutants de ces oeuvres sont le plus souvent des tisseuses, en majorité de la région de Pirot, rompues à la technique kelim de la haute lice qu'elles ont apprise dès leur enfance.

La technique dominante de notre tapisserie contemporaine est celle du tissage à haute et à basse lice. Cette technique a eu cours dès l'Antiquité et dans nos régions c'est la plus répandue. Dans cette technique sont réalisés des tapis ras dans plusieurs de nos régions et elle est appliquée aussi dans le tissage de petits objets ou des parties du costume national. Dans le peuple ce tissage est parfois combiné avec d'autres entrelacements.

Cette technique de tissage apparaît lors de la réalisation des tapisseries, en deux variantes. La technique de haute lice directement empruntée au tissage des tapis de Pirot où l'envers et l'endroit sont pareils et où, afin de réaliser le dessin et particulièrement des lignes moins obliques ou verticales apparaît la ligne brisée. L'autre traitement correspondrait à la technique classique de la tapisserie permettant l'utilisation d'un plus grand choix de couleurs et leur changement plus fréquent. Dans ce cas-là les terminaisons des fils, apparaissant lors du changement de la couleur, sont visibles à l'envers. Dans certains cas lors de cette technique et si le dessin l'exige, afin d'adoucir la transition de fil au fil et afin d'éviter la ligne brisée, la tapisserie est tissée du côté latéral.

La tapisserie est travaillée à basse lice ou à haute lice, plus souvent. L'artiste fait un dessin de la tapisserie en couleur et un carton en noir-blanc est fixé sur la chaîne et d'après lui on pointe les fils de la chaîne ce qui facilite le travail et assure une exécution fidèle du carton. La tisseuse contrôle les couleurs en regardant le dessin, car le carton est rarement coloré. Durant le tissage on suit le carton. On part de la surface large vers la plus étroite et les autres parties sont accotées à celle déjà tissée.

La chaîne des tapisseries est habituellement en coton et la trame est faite de laine de différentes qualités et de différentes torsions. C'est de la qualité et de

l'épaisseur du matériel que dépend l'aspect et le relief du grain, ce qui se reflète aussi sur la qualité de la tapisserie du point de vue technique.

Certains artistes font recours à la technique du tissage populaire, inhabituel pour la tapisserie. Boško Petrović a réalisé un grand nombre de ses oeuvres précédentes dans la technique du tissage sur planche. Cette méthode de travail donne un relief plus exprimé de la matière, le travail est plus rapide, mais elle ne convient pas aux changements fréquents des couleurs et à la réalisation d'un dessin plus minutieux.

Dans leur recherche des effets plus divers certains artistes, surtout ceux qui travaillent seuls à la réalisation de leurs tapisseries, trouvent des traitements originaux. Joško Onič recourt à la combinaison de différentes techniques de tissage. Il utilise l'intensité différente du foulage de la trame, en la serrant irrégulièrement ce qui donne l'impression des épaisseurs différentes, du tissu plus serré ou plus transparent par endroit. En outre de la technique à basse lice, qui est sa technique principale, on rencontre chez lui le tissage genre natté, ensuite du reps en plusieurs variantes et la technique du sergé. Il utilise en plus de la laine, qui est prédominante, parfois aussi de la soie. Il obtient ainsi une diversité d'effets qui n'est pas basée sur le coloriage ou sur le dessin.

Slava Antoljak emploie également le tissage simple de la toile en exécutant les tapisseries de Jakov Bratanić, tandis qu'elle travaille les tapisseries de Ivan Picelj avec une texture plus en relief.

Jagoda Buić, dans ses tapisseries, digresse de la technique classique de la tapisserie. Elle s'oriente vers le tissage rustique de la toile. En prenant des fils doubles, plus rugeux, de la laine pour la trame obtient une texture animée et originale.

Dans une de ses tapisseries Slave Trajkovski a eu recours, avec beaucoup d'originalité, aux contours soulignés, accentués et mis en évidence par des fils de laine lâchement retissés, sur le tissage du fond, aussi bien quand il s'agit du dessin principal que des détails.

Voulant mettre l'accent sur certains détails Duško Stojanovski applique sur la tapisserie tissée des fragments faits en perles, avec beaucoup d'effet, détails pris de la broderie nationale. Ces détails différant du fond non seulement par la technique mais aussi par le genre du matériel, animent heureusement toute la composition.

Certains de nos artistes, par exemple Milan Konjović et Marinko Benzon, en profitant des conditions offertes par des maisons de production des tapis, ont commencé, à faire des tenture murales décoratives par la techniques des noeuds. Cette technique correspondait mieux à leurs conceptions personnelles de peintre, qui n'étaient pas spécialement étudiées en vue de la tapisserie. Ces oeuvres, étant donné le caractère serré, épais, du tissu et son poids ne sont pas adéquates pour la décoration des murs, ce qui est par ailleurs l'essentielle destination de la tapisserie. Ces temps derniers ces artistes également s'orientent vers la tapisserie classique, puis qu'ils ont des conditions et des possibilités de réalisation chez nous.

Des tapisseries originales, basées sur la broderie et les applications, qui sont très bien accueillies et dans le pays et à l'étranger, sont créées par Milica Zorić.

Elle prend comme fond un tissu de laine et le dessin est ensuite brodé par de longs points obliques avec de la laine fine. Afin de donner de l'effet, de l'éclat et de la richesse à ces tapisseries elle applique des détails en broderie populaire ou celle d'anciens costumes de ville. Les broderies sont celles de la Macédoine, de Kossovo et de Metohija. L'auteur les choisit d'après la richesse des ornements, le matériel utilisé et les coloris délicats. En découpant des détails de ses broderies et en les utilisant habilement en les enchassant dans sa composition Milica Zorić réalise des ensemble très heureux. Dans les tapisseries de l'époque de ses débuts l'emploi de la broderie nationale est dominant, tandis que depuis l'auteur tend progressivement vers des accents plus ou moins importants de couleur et de composition.

Une autre catégorie d'applications est utilisée dans les tapisseries de Olivera Galović-Protić. Afin d'obtenir le relief et l'effet de la couleur en couche épaisse, cette artiste applique sur un fond en laine, dans certains cas choisi avec l'intention de donner l'impression du tissu main, des tissus différents hauts en couleurs. Elle construit sa composition en découpant les détails et en les appliquant par des gros points de broderie avec du fil double de laine, en les fixant ainsi sur le fond ou bien en soulignant par la broderie certains détails. Dans ses oeuvres plus récentes l'application cède de plus en plus aux surfaces brodées. Afin d'obtenir l'effet désiré elle utilise des points de plus en plus différents. Certains détails indiquent des réminiscences de l'application populaire, surtout celle du costume national.

Les traitements de composition dans certaines tapisseries, surtout parmi celles des artistes de la Macédoine, l'influence de nos tapis nationaux est évidente. Les analogies de composition et de détail se trouvent surtout dans les tapisseries de Dimče Protuger. Ces influences sont perceptibles aussi dans les bordures des tapisseries de Dimče Koco. Certains détails des tapisseries de Duško Stojanovski sont dessinés et composés sous l'influence des tapis nationaux, et ils tranchent sur l'ensemble de la composition. Par contre Lazar Ličenoski, en se pliant aux exigences de la technique du tissage lui adapte son dessin en obtenant des solutions picturales réussies. Ceci est surtout évident dans le dessin de la forêt dans la tapisserie "Faisans". En maîtrisant la technique, et en lui adaptant le dessin les auteurs ont réalisé des tapisseries qui en majorité représentent des oeuvres réussies adaptées à la technique et à la destination de l'objet.

La caractéristique principale de la tapisserie contemporaine yougoslave c'est le traitement figuratif de la composition, une moindre partie étant réduite à de la décoration pure. Etant donné que les auteurs des cartons sont nos artistes renommés, les tapisseries reflètent les caractéristiques de leur expression dans d'autres matériaux. D'autre part dans les oeuvres des auteurs qui font ce travail de la tapisserie depuis un certain temps on peut remarquer le développement et les changements intervenus dans leur expression. Tandis que les tapisseries précédentes de Boško Petrović représentaient souvent une stylisation d'architecture ou une solution décorative des surfaces par des combinaisons de diverses formes géométriques, ces oeuvres plus récentes montrent des formes s'emboîtant et une composition plus ferme et serrée. La majorité de ces oeuvres sont des variations

sur un thème donné. La caractéristique de ses coloris était une tonalité pastel et le camaïeu avec des contrastes par exception, tandis que dans ses oeuvres plus récentes sa gamme est plus riche, sa palette plus chaude et avec des accents éclatants. Ses tapisseries sont en majorité des compositions abstraites à la limite de l'association. Il est un des rares parmi nos artistes qui s'est entièrement consacré à la tapisserie. Toute son activité d'artiste est orientée vers cette expression.

Une personnalité marquante du développement de la tapisserie contemporaine yougoslave c'est Lazar Vujaklija. Ses oeuvres sont monumentales, suggestives et impressionnantes dans leur simplicité. Il a trouvé ses propres symboles que nous retrouvons dans ses compositions et en plusieurs variantes.

Les tapisseries de Olivera Galović-Protić se rattachent, par leurs coloris et par leurs thèmes, à sa peinture. Ses thèmes préférés sont des tranches de la nature. Elle adapte le traitement de sa composition aux possibilités techniques du matériel et du mode de travail. Ses oeuvres portent le cachet des coloris intenses où le rouge, le vert et le jaune prédominent. L'intensité des coloris est soulignée par de grandes surfaces unies du fond.

La conception des compositions, les formes prédimensionnées et insuffisamment différenciées, la gamme habituelle, quoique, un peu plus sourde de ses coloris, de Milan Konjović dans ses tapisseries se rattachent à ses peintures récentes.

Inspirés par les vers des poètes contemporains certains artistes créent des tapisseries en y tissant les vers leur ayant servi de motif. Ainsi Slave Trajkovski inspiré par les vers de Kočo Racin: "La houe sur l'épaule, après le morceau de pain, pain, pain." donne une composition dont la tonalité principale évoque l'association d'un sol aride. Sa composition est faite avec le dessin des détails, habilement choisis, qui rappellent l'économie de son pays natal — la Macédoine. Toute la composition est dominée par une silhouette de femme en costume national.

Le texte de Mateja Rodiči en langue shiptare, dont la traduction est: "Avec le front serein et le coeur plein de joie, du soleil pleines les mains, la nuit des siècles est par toi transformée en horizons fleuris", se trouve dans sa tapisserie. L'auteur, dans son élan inspiré des événements et des changements dans la vie sociale dans notre pays, les vit intensément et les exprime par ses oeuvres. Il fait une composition monumentale de toute une suite de formes géométriques de moindre importance, harmonieusement reliées. L'esprit de la tapisserie y est obtenu non seulement par la composition mais aussi par une gamme choisie et réduite des coloris.

Notre peintre réputé Lazar Ličenoski déroule, dans ses tapisseries sa composition suivant l'horizontale soulignant ainsi son caractère bidimensionnel et son traitement en surface plane.

Marinko Benzon a réalisé une composition très réussie, compacte, par l'entrelacement d'un seul élément — les mouettes. Ses couleurs sont choisies avec une prédilection pour des tonalités délicates, pastel, avec des accents discrets animant l'ensemble. L'opposition aux tonalités calmes, presque sourdes, est donnée par la composition très dynamique.

La tapisserie de Živojin Kovačević représente une composition très serrée des formes réduites à leur minimum. En ombrant certaines parties de la composition

l'auteur évoque une lumière venant du fond faisant une association avec les vitraux. Ses caractéristiques sont une palette judicieusement choisie, discrète, harmonieuse, avec quelque détail, habilement introduit, en couleur qui anime l'ensemble et tranche sur son harmonie.

Les tapisseries de Jagoda Buić diffèrent des autres par une texture rugueuse et animée. Ses compositions représentent des solutions originales d'un format inhabituel, allongé. Les ensembles de compositions sont placés dans des médaillons ronds et rangés un au dessus de l'autre. Sans les relier par le dessin, elle obtient une unité par la couleur. Ses tapisseries se distinguent par une harmonie extraordinaire des couleurs basée sur plusieurs tonalités d'une seule couleur — rouge. Les reflêts discrets sont obtenus avec la couleur bleu de la chaîne qui ressort dans les surfaces rouges.

La répétition rythmée des arbres stylisés fait la base de la composition de Duško Stojanovski, qu'il anime par des détails stylisés. La stylisation est la caractéristique de ses oeuvres, parfois c'est de la géométrisation pure. Les tapisseries de Milica Zorić portent le cachet d'une création authentique d'artiste. "Elle arrive à créer l'harmonie des éléments aussi opposés que la monumentalité et la retenue, la tradition et l'esprit moderne, la fantaisie la plus libre et les suggestions de la réalité." Emportée par les souffrances humaines, dans une des tapisseries exposées, elle traite le thème des régions lointaines, et pourtant ce thème nous est proche, car li est humain. La sérénité, l'esprit d'optimisme se dégagent de son oeuvre la plus récente.

Les conceptions et le traitement des tapisseries de Ankica Oprešnik correspondent à ses oeuvres graphiques. Ses compositions et ses couleurs rappellent l'empreinte graphique.

Jovan Kratochvil retrouve dans ses cartons pour la tapisserie une confirmation de ses principes précédemment exprimés dans la sculpture, dans la peinture et dans la gravure. Ses compositions révèlent une fermeté et des accents mis sur des détails qui sont ceux d'un sculpteur, ce qui s'explique par ses conceptions et son activité principale.

Dans les tapisseries de Boško Karanović nous retrouvons des éléments noir-blanc de la gravure. Par le choix du ton principal du fond et par la concentration de la couleur dans les détails il obtient des effets vifs de composition tout en se limitant au noir-blanc.

Les compositions de Stojan Čelić sont compactes, basées sur le jeu des lignes et des surfaces. La palette y est un peu plus chaude que dans sa peinture.

La tapisserie, avec toutes ses qualités comme nous l'avons déjà dit n'a pris dans notre pays un plein essor qu'après la Deuxième guerre mondiale. En contact permanente avec l'art européen contemporain et avec ses nouveaux courants nos artistes réalisent de beaux résultats dans ce domaine. Ces temps derniers la tapisserie s'est pleinement affirmée en Yougoslavie. En s'incorporant dans l'architecture contemporaine qu'elle complète avec succès en la rechauffant, elle a trouvé de vastes possibilités d'utilisation et jouit d'une grande popularité. La tapisserie de format représentatif apparaît comme un élément important de la décoration inté-

rieure des édifices publics. L'espace de l'appartement moderne a posé aux artistes des exigences différentes, donc en outre des tapisseries monumentales destinées aux édifices publics on fait aussi des tapisseries de formats plus réduits, adaptés aux conditions de l'habitation contemporaine. Ainsi la tapisserie a trouvé dans notre milieu une situation d'égalité en droit avec d'autres oeuvres d'art.

Le nombre d'artistes orientés vers la tapisserie est chez nous de plus en plus grand. Ils ne se servent pas tous de la technique classique de la tapisserie. Dans leur recherche d'effets nouveaux ils font souvent des combinaisons de matériaux et des techniques de tissage. L'orientation vers la technique de la tapisserie et vers un matériel défini limitent les possibilités d'expression des artistes et pourtant ils donnent des oeuvres d'art de grande qualité et durables, qui selon les critères généraux, ne cèdent point à leurs meilleurs réalisations en peinture, en gravure ou en sculpture.



I Z L A G A Č I

BENZON MARINKO

BRATANIĆ JAKOV

BUIĆ JAGODA

CIGARČIĆ DRAGUTIN

ĆELIĆ STOJAN

GALOVIĆ-PROTIĆ OLIVERA

KARANOVIĆ BOŠKO

KOCO DIMČE

KONJOVIĆ MILAN

KOVAČEVIĆ-OVČAČIK MIRA

KOVAČEVIĆ ŽIVOJIN

KRATOHVIL JOVAN

LIČENOSKI LAZAR

NEMEC-SPINČIĆ POLONCA

ONIČ JOŠKO

OPREŠNIK ANKICA

PETROVIĆ BOŠKO

PETROVIĆ SVETISLAV

PICELJ IVAN

PROTUGER DIMČE

RODIĆI MATEJA

SRBINOVIĆ MLADEN

STOJANOVSKI DUŠKO

TOBOLKA ETELKA

TRAJKOVSKI SLAVE

VUJAKLIJA LAZAR

ZORIĆ MILICA

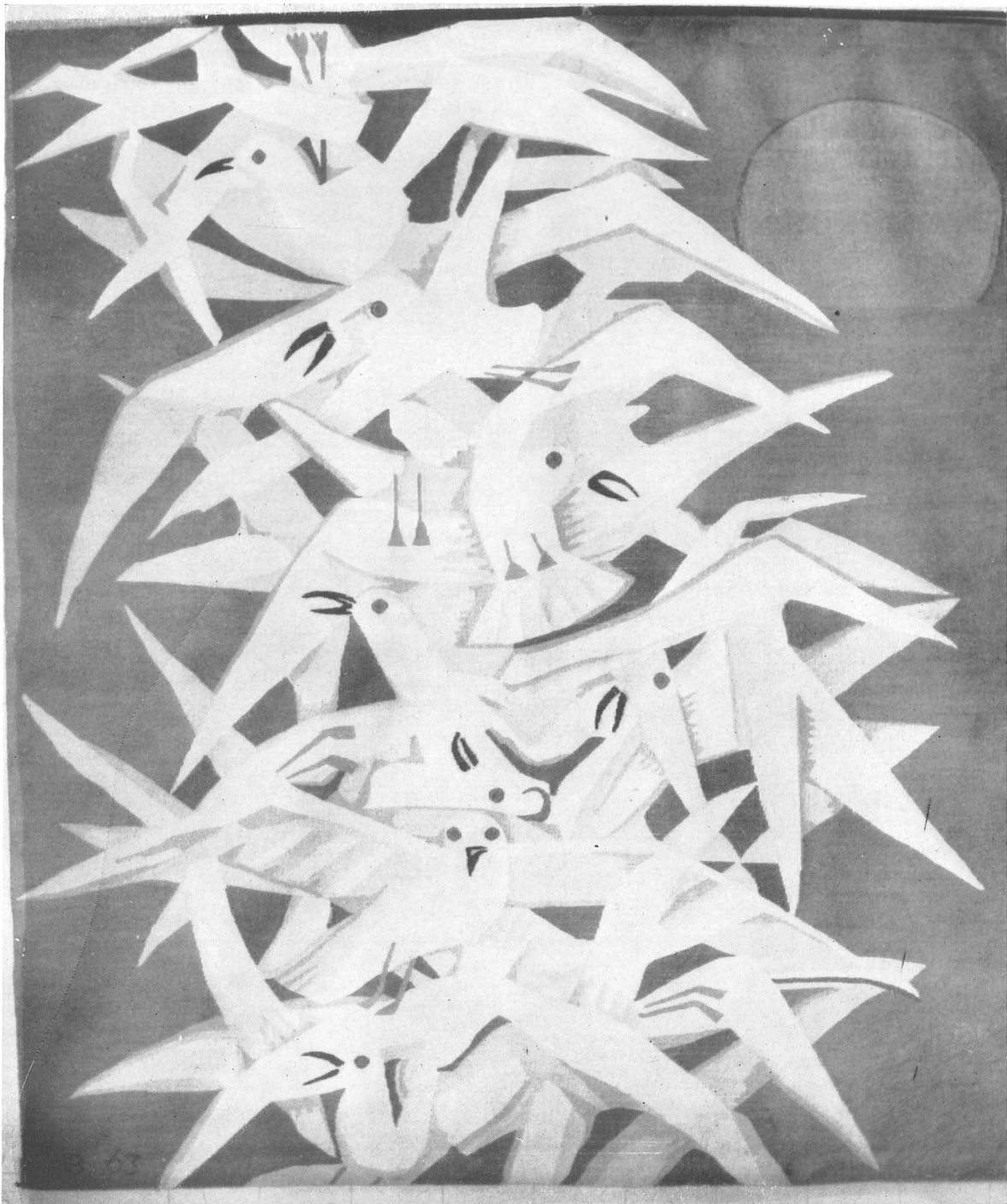
KATALOG I REPRODUKCIJE



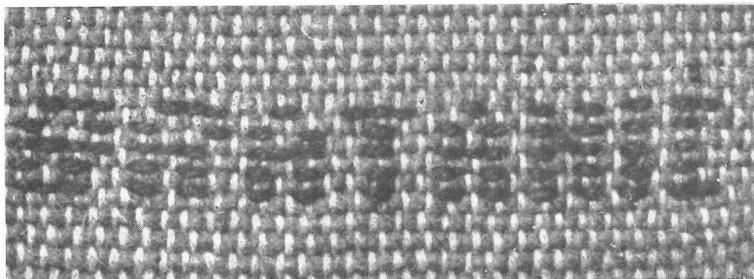
BENZON MARINKO

Rođen 1920. u Vranjicu. Slikar, završio Akademiju likovnih umetnosti u Beogradu. Tapiserije izlagao u Beogradu 1962. Tapiserije M. Benzona nalaze se u Skupštini SR Srbije u Beogradu i kod autora.

I. I. MORE UMIRE, 1963.
izvela Davidović Vera, Beograd
osnova pamuk, potka vuna
klečanje
190 X 185
signirano dole levo
vlasnik autor



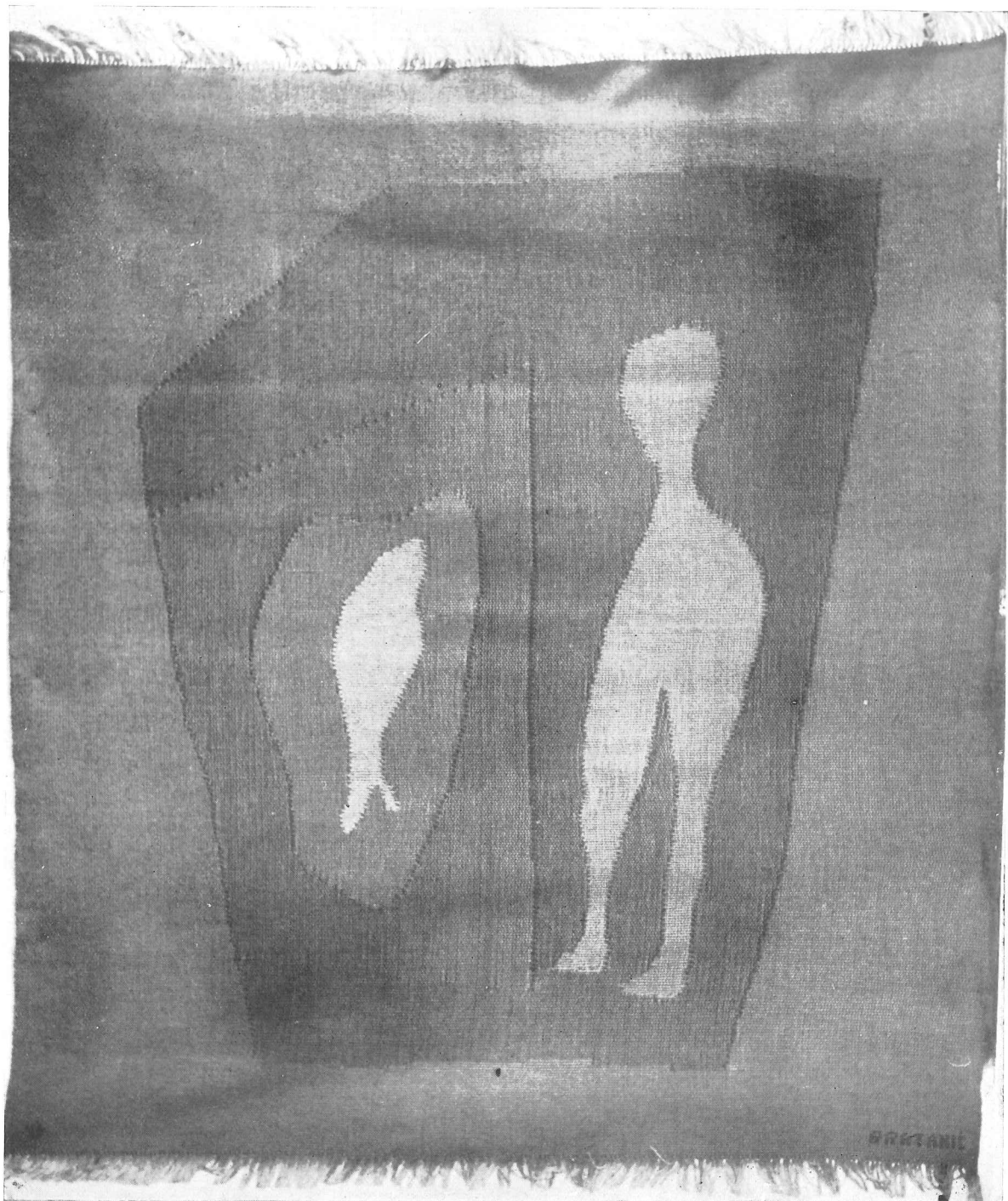
Benzon Marinko,
I more umire



BRATANIĆ JAKOV

Rođen 1912. u Vrbanju na Hvaru. Završio Pravni i Filozofski fakultet u Zagrebu. Profesor je u Školi primjenjenih umjetnosti i u Kazališnoj Akademiji u Zagrebu. Tapiserije izlagao u Zagrebu 1955. Tapiserije J. Bratanića nalaze se u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu, u Izvršnom vijeću Bosne i Hercegovine u Sarajevu i kod autora.

2. DEČAK I RIBA I, 1955.
izvela Antoljak Slava, Zagreb
osnova i potka vuna
platneni prepletaj
158 X 140
signirano dole desno
vlasnik autor



Bratanić Jakov,
Dečak i riba I



BUIĆ JAGODA

Rođena 1930. u Splitu. Scenograf i kostimograf, studirala Akademiju primjenjenih umjetnosti u Zagrebu, diplomirala na Akademiji za primenjenu umetnost u Beču. Za diplomski rad u tapiseriji dobila počasnu nagradu Bečke akademije. Tapiserije do sada nije izlagala. Tapiserije J. Buić nalaze se u Saveznom izvršnom veću u Beogradu i u vili „Dubrovnik“ u Dubrovniku.

3. REMINISCENCIJA NA DUBROVNIK, 1962.

izvela Stipčević Ivančica u ateljeu autora, Zagreb

osnova pamuk, potka vuna

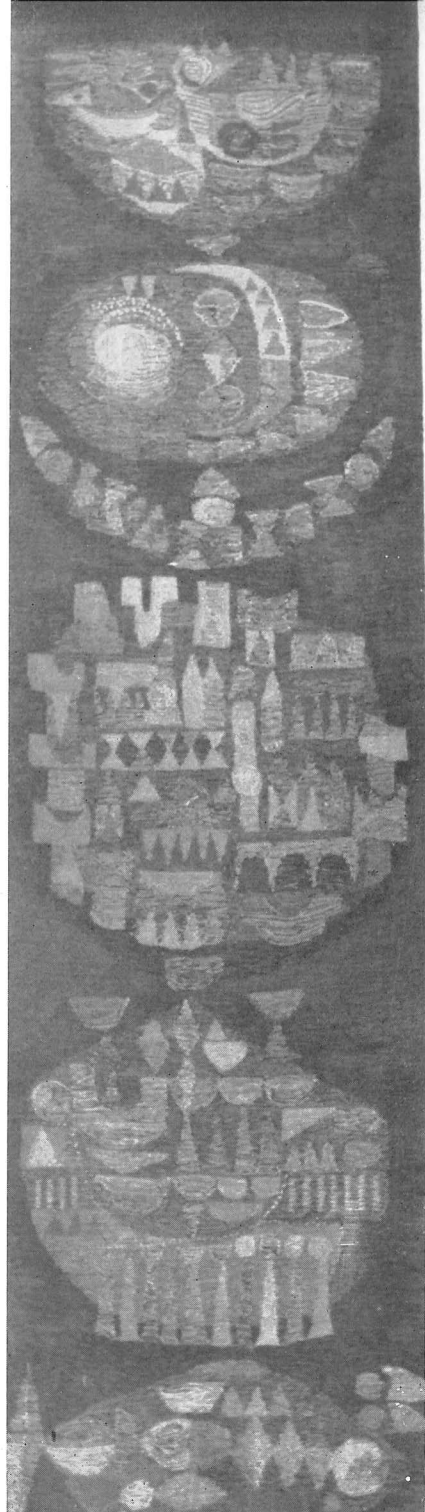
platneni prepletaj

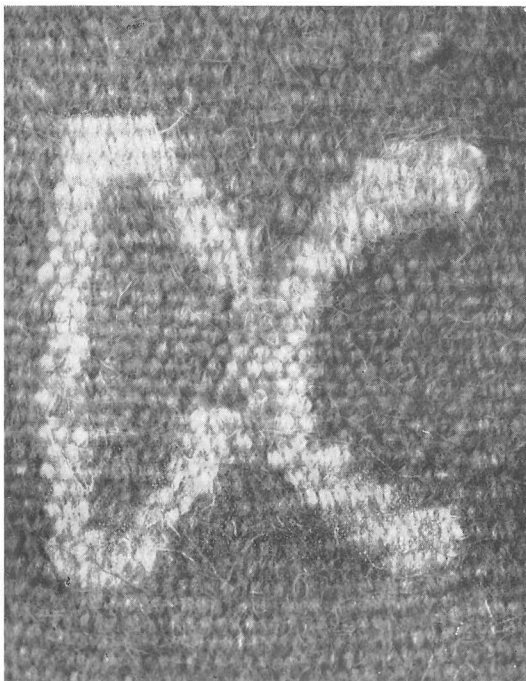
570 X 130

signirano dole desno

vlasnik Savezno izvršno veće, Beograd

Buić Jagoda,
Reminiscencija na Dubrovnik

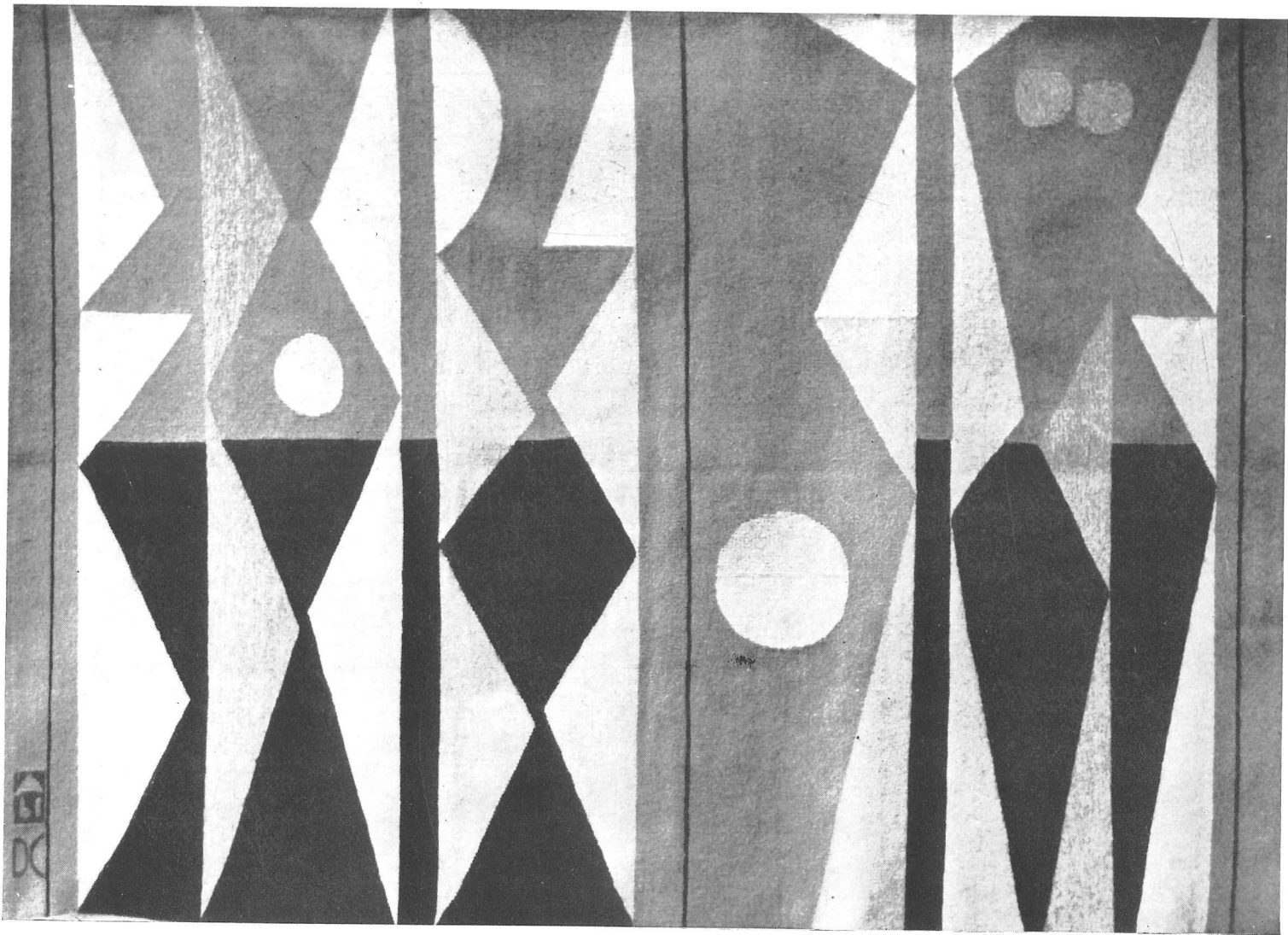




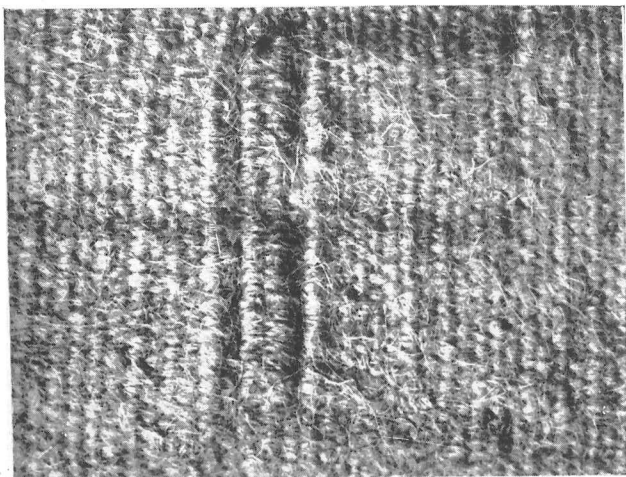
CIGARČIĆ DRAGUTIN

Rođen 1922. u Vranju. Slikar, završio Akademiju likovnih umetnosti i specijalni tečaj u Beogradu. Tapiserije izlagao u Beogradu i Piranu 1962, u Ljubljani i Zagrebu 1963. Tapiserije D. Cigarčića nalaze se u Radionici za izradu tapiserija „Atelje 61“ u Novom Sadu.

4. IGRA MESECA, 1962.
izveo „Atelje 61“, Novi Sad
osnova pamuk, potka vuna
klečanje
138 X 198
signirano dole levo
vlasnik „Atelje 61“, Novi Sad



Cigarčić Dragutin, Igra meseca



ČELIĆ STOJAN

Rođen 1925. u Bosanskom Novom. Završio Akademiju likovnih umetnosti u Beogradu. Slikar i grafičar, docent na Akademiji likovnih umetnosti u Beogradu. Tapiserije izlagao u Beogradu i Piranu 1962, u Ljubljani i Zagrebu 1963. Tapiserije S. Čelića nalaze se u Radionici za izradu tapiserija „Atelje 61“ u Novom Sadu.

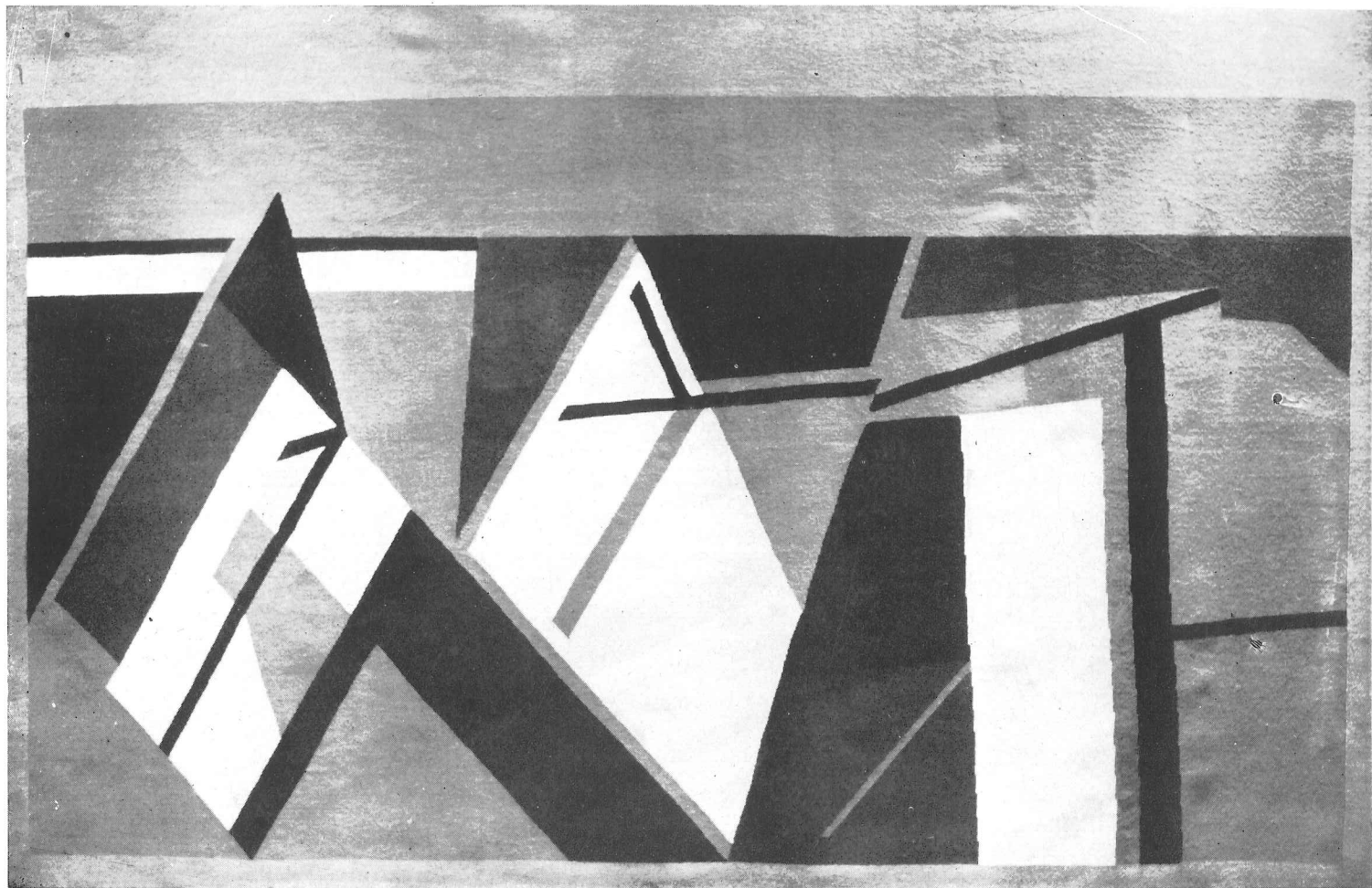
5. JEDINSTVENI PREDEO, 1962.

izveo „Atelje 61“, Novi Sad
osnova pamuk, potka vuna
klečanje

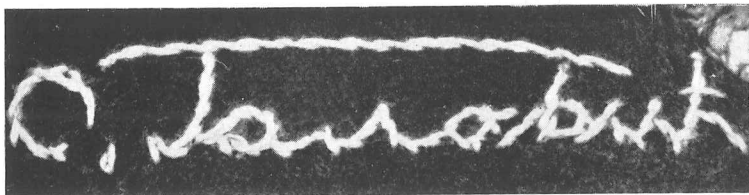
185 X 307

signirano dole desno

vlasnik „Atelje 61“, Novi Sad



Čelić Stojan, Jedinstveni predeo



GALOVIĆ-PROTIĆ OLIVERA

Rođena 1923. u Šapcu. Slikar, završila Akademiju likovnih umetnosti u Beogradu. Tapiserije izlagala u Beogradu i Parizu 1960, u Parizu 1961, u Beogradu i Piranu 1962, u Ljubljani i Zagrebu 1963. Za izloženu tapiseriju na Međunarodnoj izložbi žena u Parizu 1961. nagrađena medaljom grada Pariza. Tapiserije O. Galović-Protić, nalaze se u Izvršnom veću SR Srbije u Beogradu, u Narodnom odboru grada Beograda, u Radionici za izradu tapiserija „Atelje 61“ u Novom Sadu, u privatnim kolekcijama u SAD i Švajcarskoj i kod autora.

6. TAPISERIJA, 1961.

izveo „Atelje 61“, Novi Sad

osnova pamuk, potka vuna

klečanje

210 X 190

signirano dole desno

vlasnik „Atelje 61“, Novi Sad

7. ŽITO, 1963.

izveo autor, Beograd

tkanina, vuna

aplikacije i vez

154 X 258

signirano dole desno

vlasnik autor

8. SUNCOKRETI, 1963.

izveo autor, Beograd

tkanina, vuna

aplikacije i vez

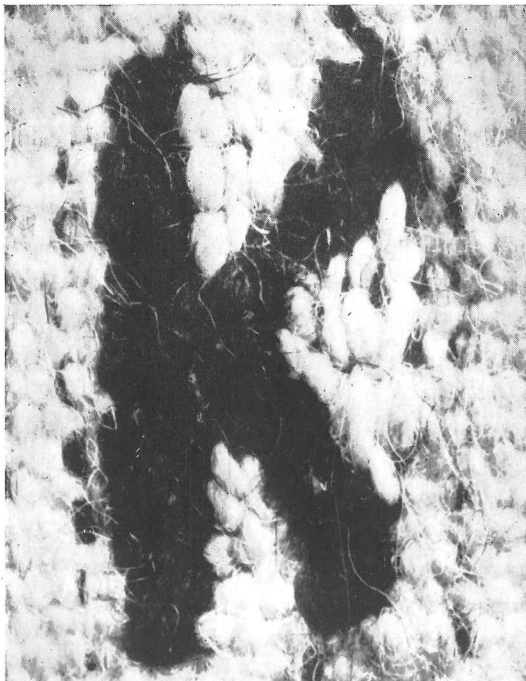
223 X 260

signirano dole desno

vlasnik autor



Galović-Protić Olivera, Suncokreti



KARANOVIĆ BOŠKO

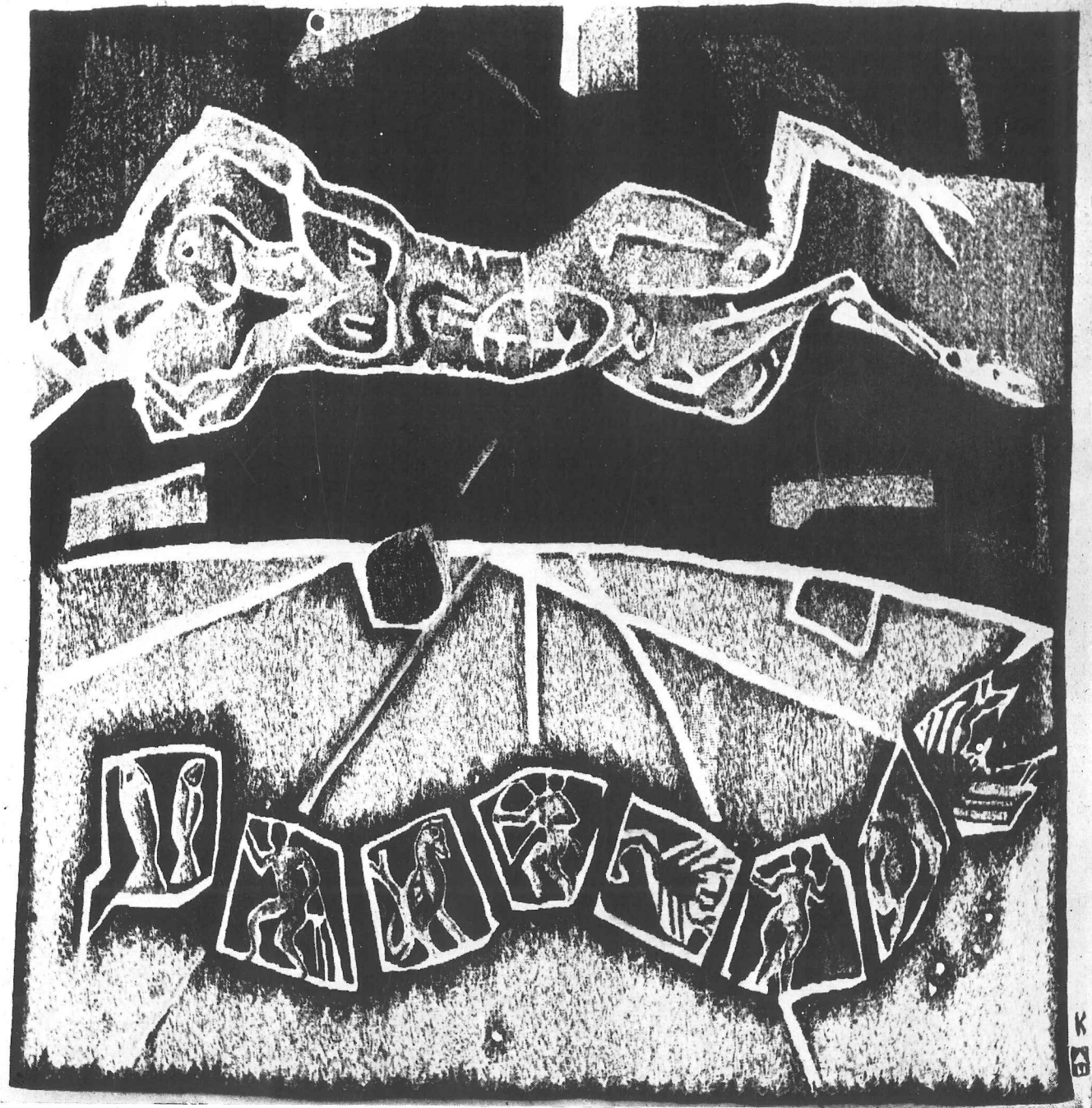
Rođen 1924. u Bosanskoj Krupi. Završio Akademiju likovnih umetnosti u Beogradu. Grafičar, vanredni profesor Akademije likovnih umetnosti u Beogradu. Tapiseriju izlagao u Beogradu i Piranu 1962, u Zagrebu 1963. Tapiserija B. Karanovića nalazi se u Radionici za izradu tapiserija „Atelje 61“ u Novom Sadu.

9. KOMPOZICIJA, 1962.

izveo „Atelje 61“, Novi Sad
osnova pamuk, potka vuna
klečanje

200 X 200

signirano dole desno
vlasnik „Atelje 61“, Novi Sad



Karanović Boško, Kompozicija

KOCO DIMČE

Rođen 1910. u Ohridu. Učio slikarstvo u Umetničkoj školi u Beogradu. Završio Filozofski fakultet u Beogradu, redovni profesor Filozofskog fakulteta u Skoplju. Tapiserije izlagao u Skoplju 1961, u Zagrebu i Dižonu 1962. Tapiserije D. Koca nalaze se u Savetu za kulturu SR Makedonije u Skoplju i kod autora.

10. KOČIJAŠI, 1961.

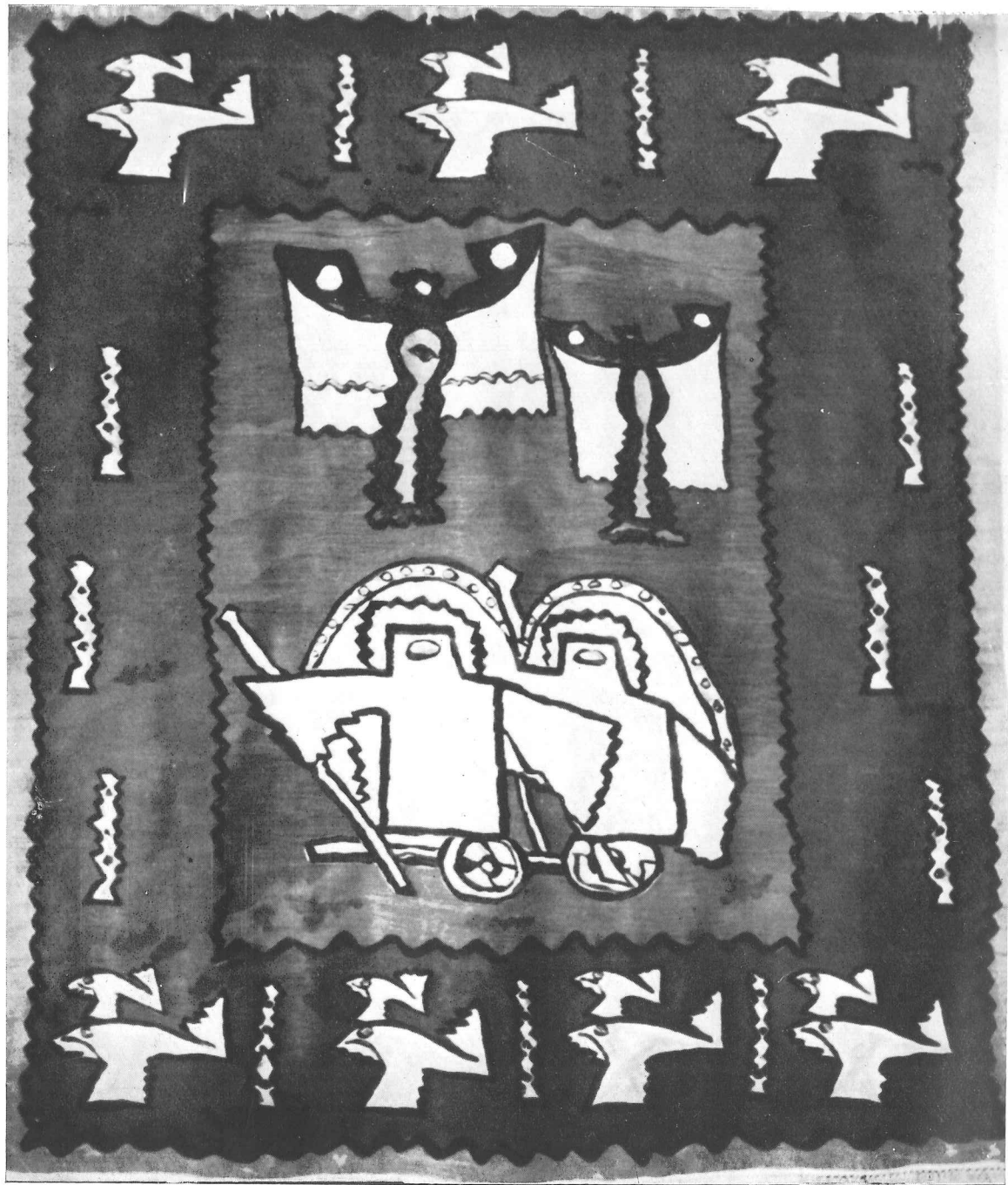
izveo autor, Skoplje
osnova pamuk, potka vuna
klečanje
140 X 208
nesignirano
vlasnik Republički savet za kulturu
SR Makedonije, Skoplje

11. NEMIRNE PTICE, 1963.

izvela Popović Nadežda, Skoplje
osnova pamuk, potka vuna
klečanje
240 X 200
nesignirano
vlasnik autor

12. BESEDA, 1963.

izveo autor, Skoplje
osnova pamuk, potka vuna
klečanje
180 X 173
nesignirano
vlasnik autor



Koco Dimče, Beseda



KONJOVIĆ MILAN

Rođen 1898. u Somboru. Studirao na Slikarskoj Akademiji u Pragu, Beču i Parizu. Slikar, upravnik Gradskog muzeja u Somboru. Tapiserije izlagao u Bačkoj Topoli 1959, u Zagrebu, Beogradu, Parizu, Novom Sadu i Ljubljani 1960, u Osijeku i na Rijeci 1961, u Beogradu, Novom Sadu i Piranu 1962, u Zagrebu 1963. Tapiserije M. Konjovića nalaze se u Saveznom izvršnom veću u Beogradu, u Izvršnom veću SR Srbije u Beogradu, u Klubu prosvetnih radnika u Somboru, u Radionici za izradu tapiserija „Atelje 61“ u Novom Sadu i u privatnom vlasništvu.

13. GRANJE, 1961.

izveo „Atelje 61“, Novi Sad

osnova pamuk, potka vuna

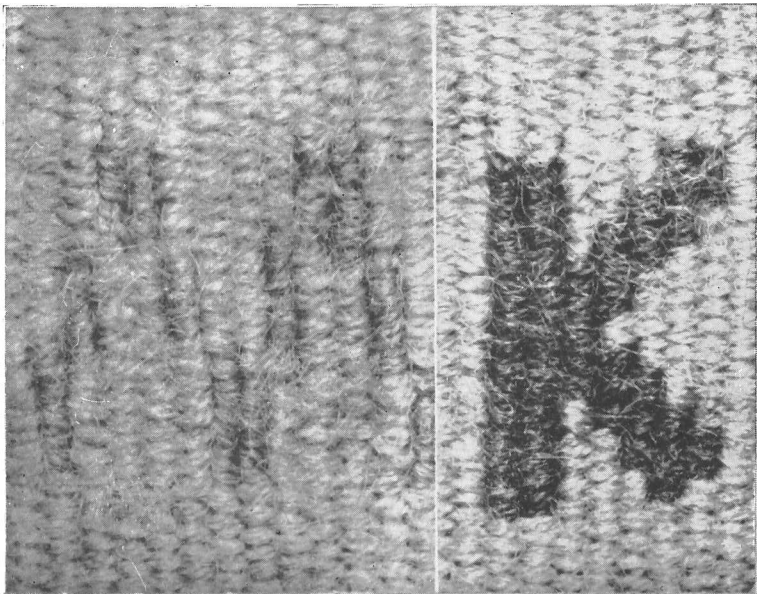
klečanje

200 X 295

signirano dole desno

vlasnik „Atelje 61“, Novi Sad





KOVAČEVIĆ-OVČAČIK MIRA

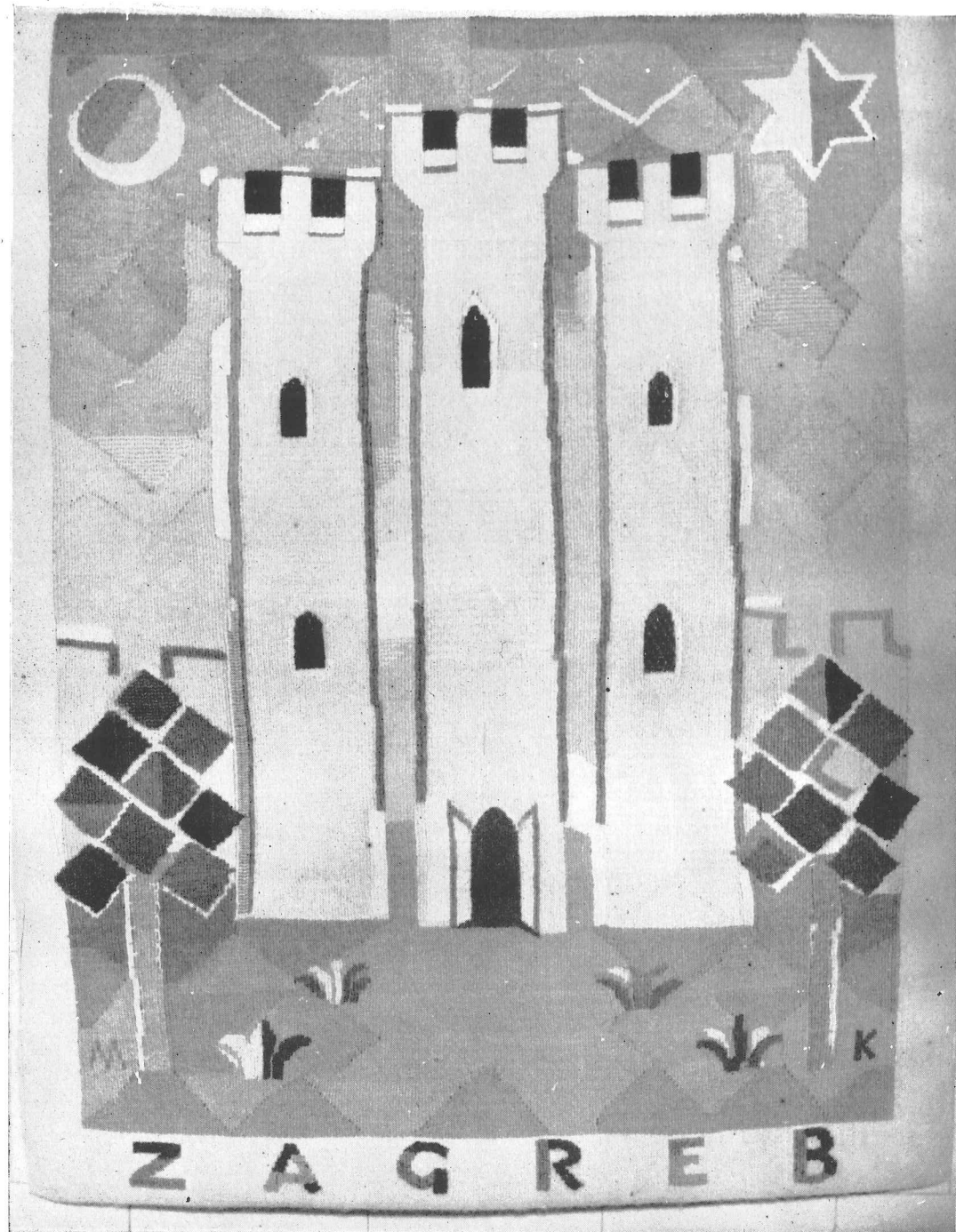
Rođena 1909. u Križevcima. Završila Visoku tehničku tekstilnu školu u Brnu. Nastavnik Škole primjenjenih umjetnosti u Zagrebu. Tapiserije izlagala u Zagrebu, 1947 i 1955. Tapiserije M. Kovačević nalaze se u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu, u privatnom vlasništvu i kod autora.

14. GRB GRADA ZAGREBA, 1955.

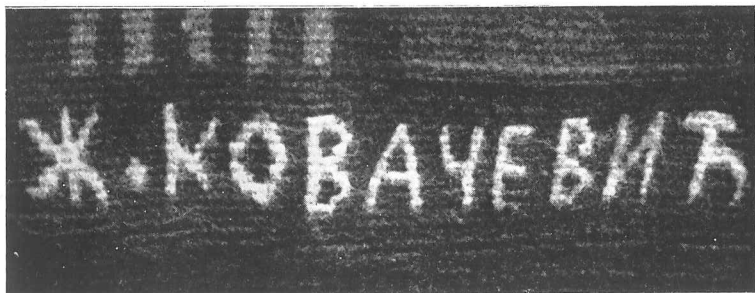
izveo autor, Zagreb
osnova i potka vuna
klečanje

0,80 X 0,60

signirano dole levo i desno
vlasnik autor



Kovačević-Ovčarić Mira,
Grb grada Zagreba



KOVAČEVIĆ ŽIVOJIN

Rođen 1928. u Beogradu. Završio Akademiju za primenjenu umetnost u Beogradu. Slikar, docent na Akademiji za primenjenu umetnost u Beogradu. Tapiseriju izlagao u Beogradu 1962.

15. ŠUMA, 1962.

izvela Todorović Zora, Beograd

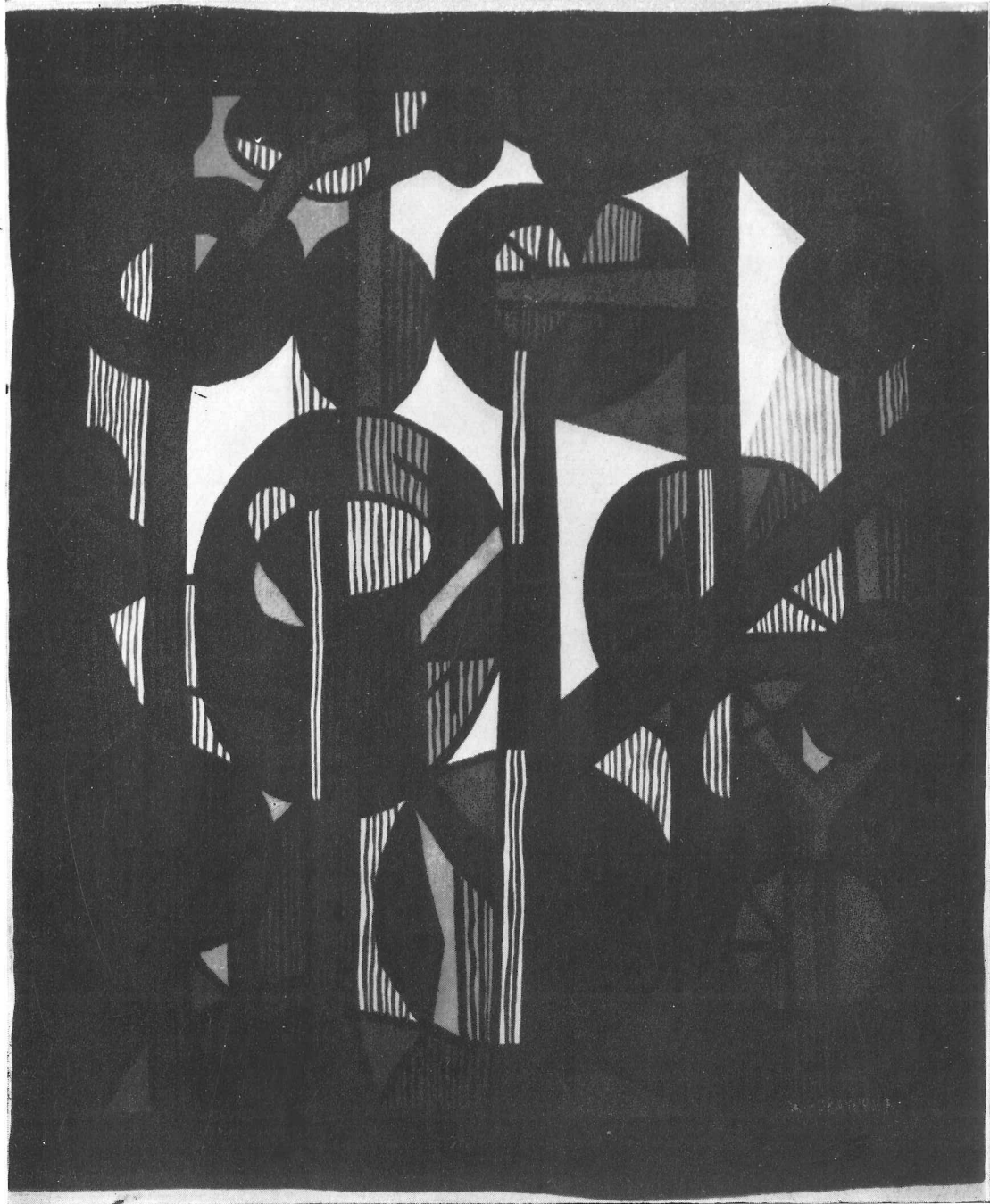
osnova pamuk, potka vuna

klečanje

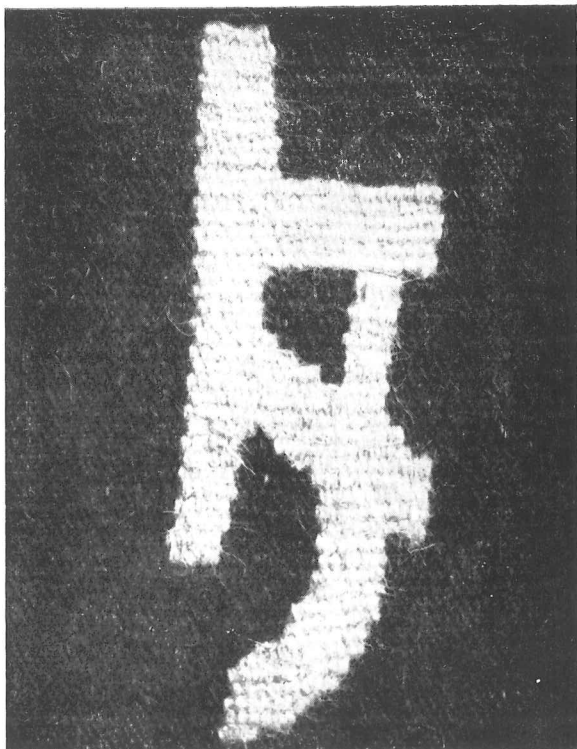
180 X 148

signirano dole desno

vlasnik autor



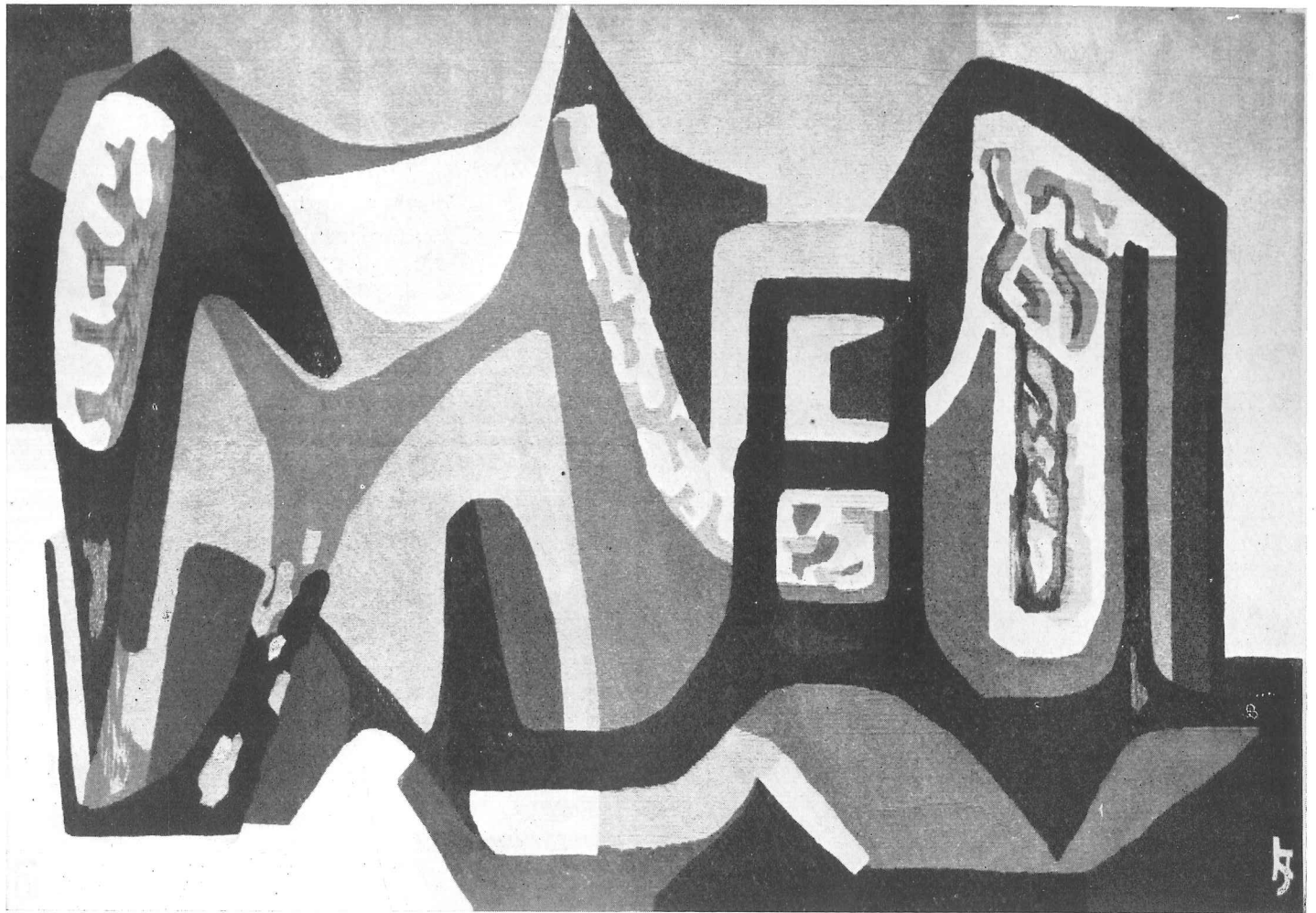
Kovačević Živojin, Šuma



KRATOHVIL JOVAN

Rođen 1924. u Beogradu. Završio Akademiju likovnih umetnosti u Beogradu. Vajar, vanredni profesor Akademije likovnih umetnosti u Beogradu. Tapiserije izlagao u Beogradu i Piranu 1962, u Ljubljani i Zagrebu 1963. Tapiserije J. Kratohvila nalaze se u Radionici za izradu tapiserija „Atelje 61“ u Novom Sadu.

16.KOMPOZICIJA II, 1962.
izveo „Atelje 61“, Novi Sad
osnova pamuk, potka vuna
klečanje
183 X 280
signirano dole desno
vlasnik „Atelje 61“, Novi Sad



Kratochvil Jovan, Kompozicija II



LIČENOSKI LAZAR

Rođen 1901. u Galičniku. Slikar, završio nastavnički i akademski tečaj Umetničke škole u Beogradu. Tapiserije izlagao u Beogradu 1957. Tapiserije L. Ličenoskog nalaze se u Modernoj galeriji u Beogradu i kod autora.

17. AKVARIJUM, 1957.

izvele učenice tekstilnog odseka
Škole za primenjenu umetnost,
Skoplje

osnova pamuk, potka vuna

klečanje

100 X 0,73

signirano dole desno

vlasnik Moderna galerija, Beograd

18. FAZANI, 1963.

izvele učenice tekstilnog odseka
Škole za primenjenu umetnost,
Skoplje

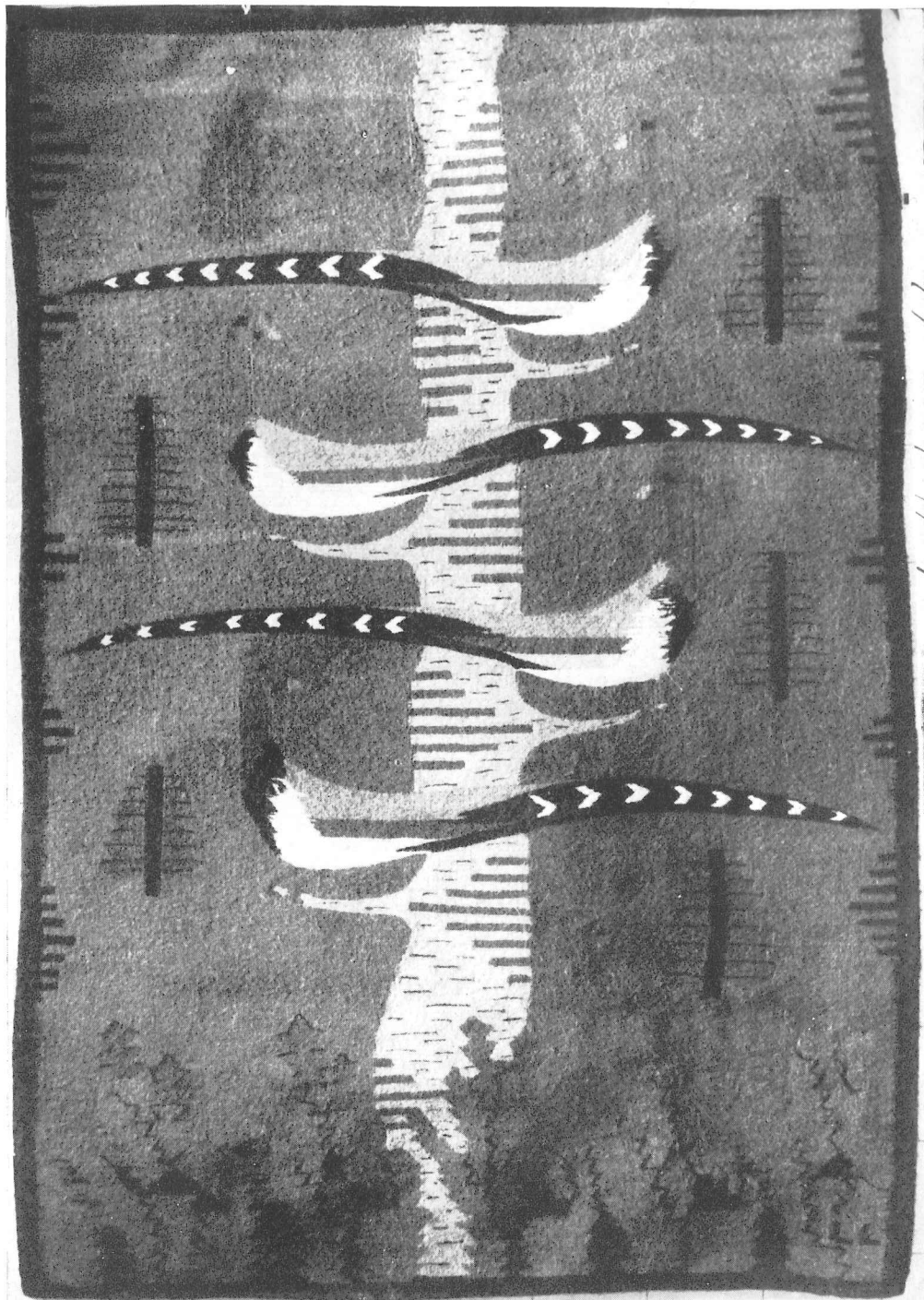
osnova pamuk, potka vuna

klečanje

172 X 111

signirano dole desno

vlasnik autor

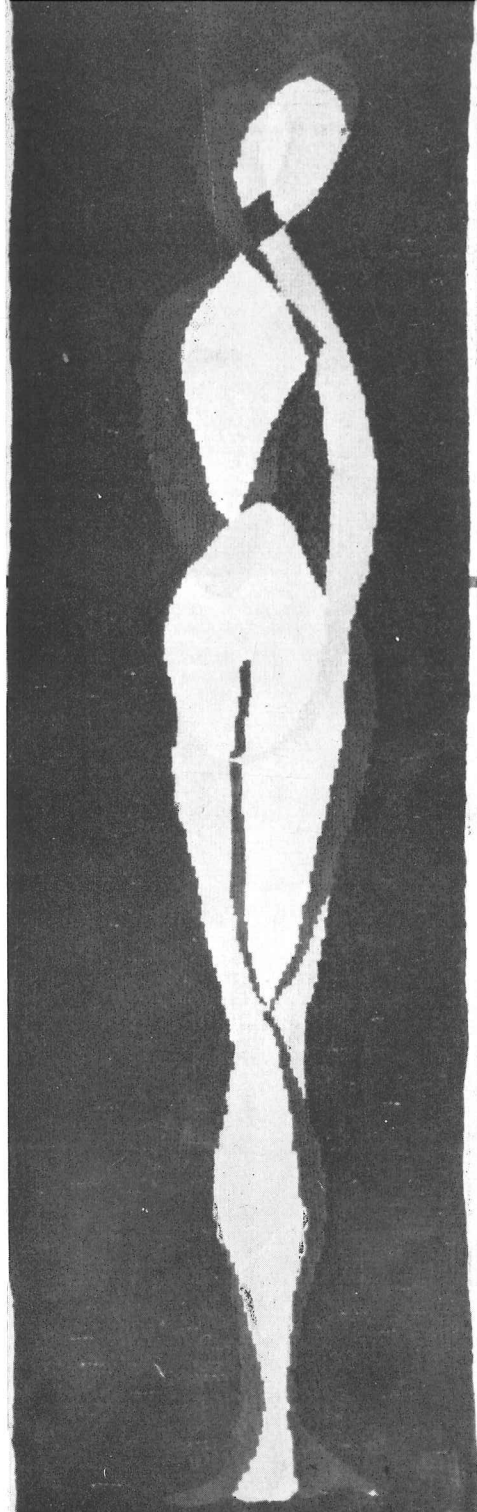


Ličenoski Lazar, Fazani

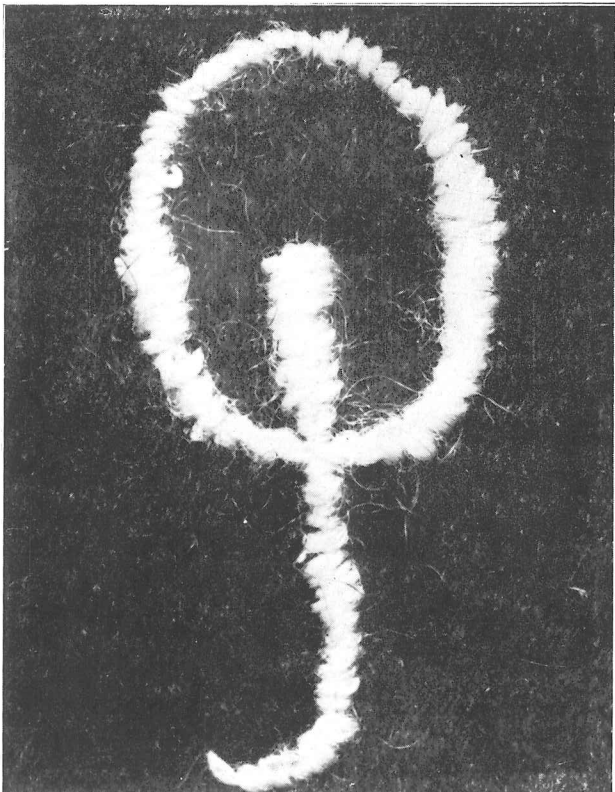
NEMEC-SPINČIČ POLONCA

Rođena 1929. u Ljubljani. Završila tekstilni odsek Škole za umetni obrt u Ljubljani. Tapiseriju izlagala u Ljubljani 1952.

19. HARMONIJA, 1962.
izveo autor, Nova Gorica
osnova kanap, potka vuna
klečanje
205 X 0,57
nesignirano
vlasnik autor



Nemec-Spinčič Polonca, Harmonija



ONIČ JOŠKO

Rođen 1894. u Razvanju. Studirao na Akademiji za primenjenu umetnost u Beču. Kreator tekstila u Zavodu primenjenih umetnosti u Beogradu. Tapiserije izlagao u Ljubljani 1953, u Beogradu 1955 i 1956, u Varšavi, Minsku, Rostoku, Budimpešti, Sofiji i Bukureštu 1958, u Mariboru 1961, u Beogradu 1962. Tapiserije J. Oniča nalaze se u Muzeju primenjene umetnosti u Beogradu, u Modernoj galeriji u Rimu, u Galeriji Matice srpske u Novom Sadu, u privatnom vlasništvu u Italiji i Nemačkoj.

20. ŽIVOT NA PLANETI, 1956.

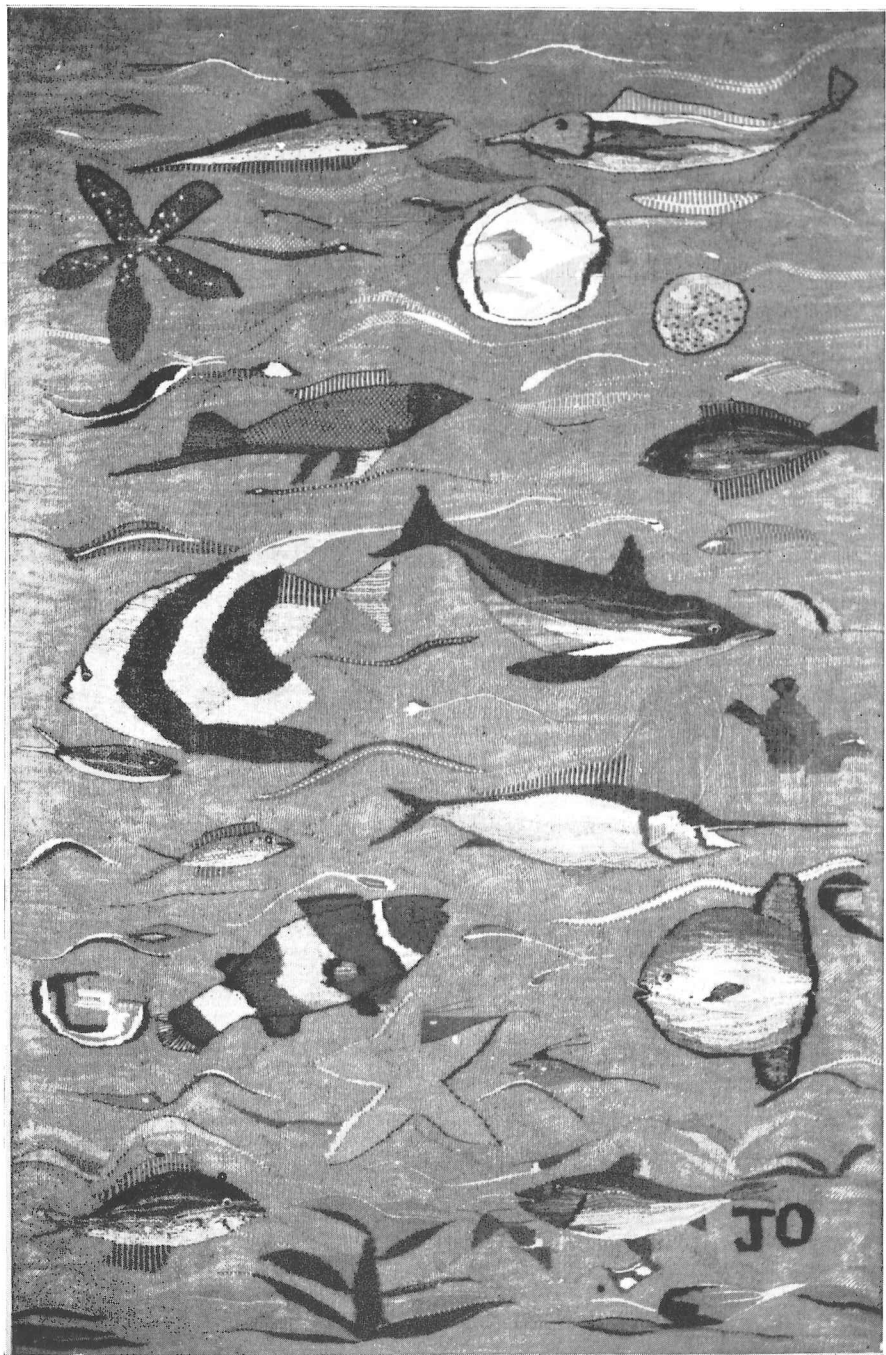
izveo autor, Beograd
osnova pamuk, potka vuna
mešane tehnike
135 X 119
signirano dole desno
vlasnik Muzej primenjene umetnosti, Beograd

21. ŽIVOT POD MOREM, 1959.

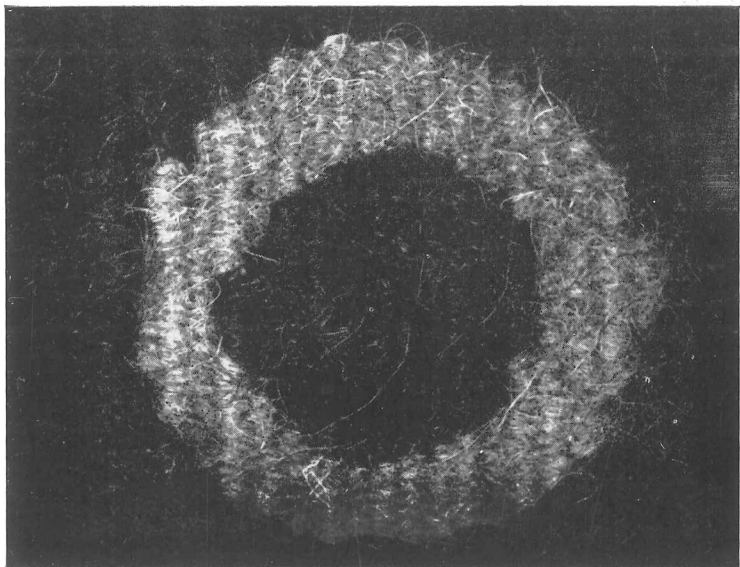
izveo autor, Beograd
osnova pamuk, potka vuna i svila
mešane tehnike
146 X 0,93
signirano dole desno
vlasnik autor

22. BALET NA MESECU, 1963.

izveo autor, Beograd
osnova pamuk, potka vuna i svila
mešane tehnike
0,87 X 0,91
signirano dole desno
vlasnik autor



Onič Joško, Život pod morem



OPREŠNIK ANKICA

Rođena 1919. u Vitezu. Završila Akademiju likovnih umetnosti u Beogradu. Grafičar, profesor Škole za primenjenu umetnost u Novom Sadu. Tapiserije izlagala u Beogradu, Novom Sadu i Piranu 1962, u Ljubljani i Zagrebu 1963. Tapiserije A. Oprešnik nalaze se u Radionici za izradu tapiserija „Atelje 61“ u Novom Sadu.

23. LOVIŠTE, 1961.

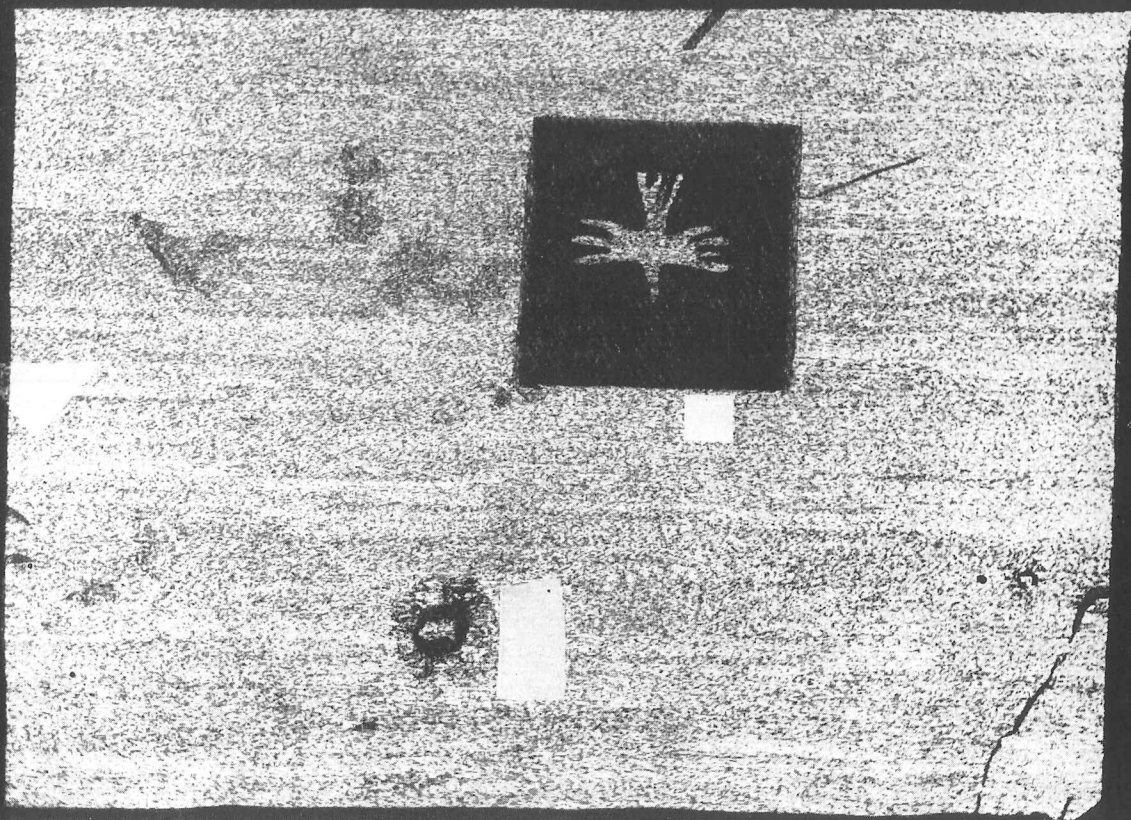
izveo „Atelje 61“, Novi Sad
osnova pamuk, potka vuna
klečanje

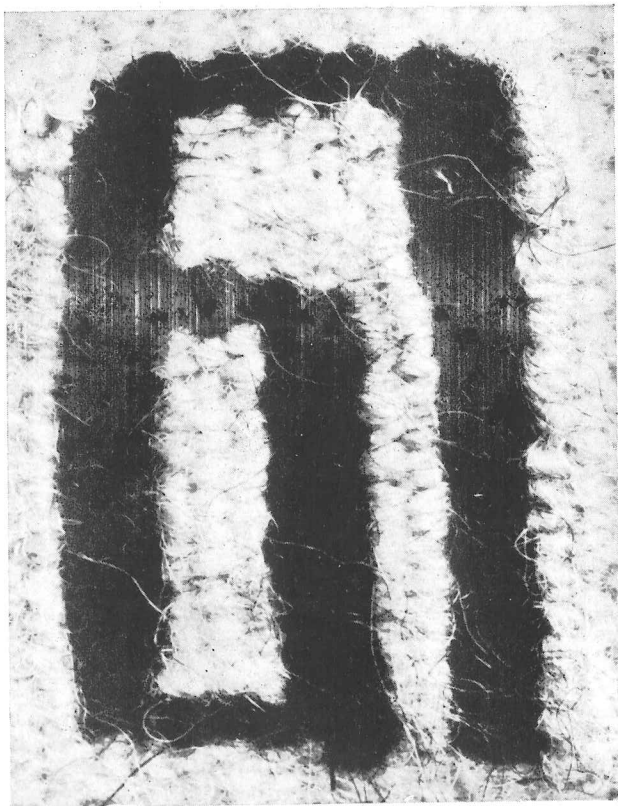
167 X 276

signirano dole levo

vlasnik „Atelje 61“, Novi Sad

023





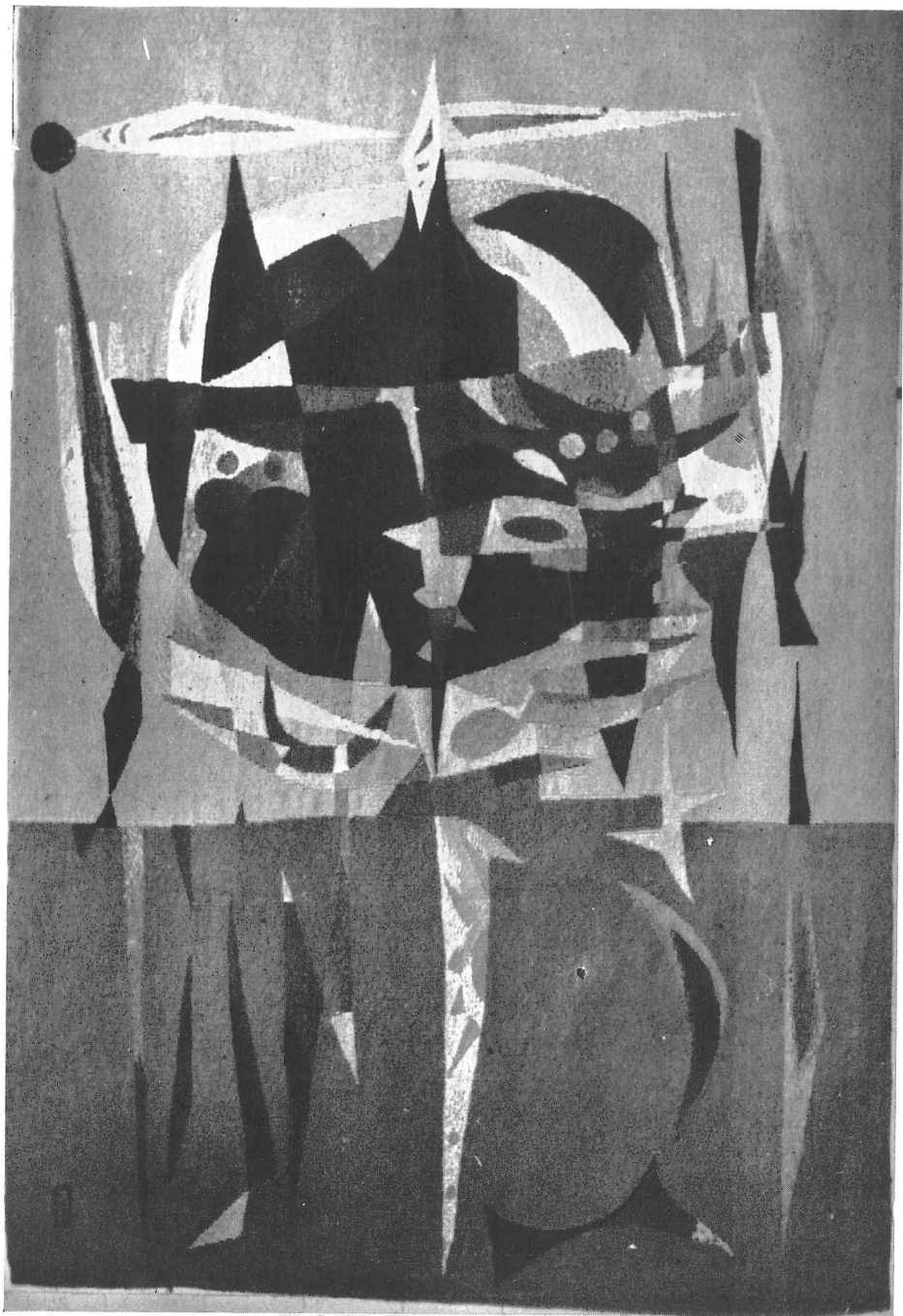
PETROVIĆ BOŠKO

Rođen 1922. u Novom Sadu. Završio Akademiju likovnih umetnosti u Beogradu. Slikar, inicijator osnivanja i saradnik Radionice za izradu tapiserija „Atelje 61“ u Novom Sadu. Tapiserije izlagao u Beogradu, Novom Sadu, Briselu, Pragu, Brnu i Bratislavi 1958, na Rijeci, u Njujorku, Moskvi, Meksiko Siti i Vera Kruzu 1959, u Beogradu, Novom Sadu, Kairu i Parizu 1960, u Beogradu i Novom Sadu 1961, u Beogradu, Rimu i Milanu 1962, u Zagrebu i Ljubljani 1963. Tapiserije B. Petrovića nalaze se u Saveznom izvršnom veću u Beogradu, u Izvršnom veću APV u Novom Sadu, u Narodnom odboru grada Beograda, u Muzeju primenjene umetnosti u Beogradu, u Modernoj galeriji u Beogradu, u Radionici za izradu tapiserija „Atelje 61“ u Novom Sadu, u privatnom vlasništvu i kod autora.

24. VAPAJ V, 1962.
izveo „Atelje 61“, Novi Sad
osnova pamuk, potka vuna
klečanje
200 X 135
signirano dole desno
vlasnik autor

25. USIJANA PTICA II, 1962.
izveo „Atelje 61“, Novi Sad
osnova pamuk, potka vuna
klečanje
195 X 135
signirano dole u sredini
vlasnik autor

26. USIJANA PTICA III, 1962.
izveo „Atelje 61“, Novi Sad
osnova pamuk, potka vuna
klečanje
193 X 132
signirano dole levo
vlasnik autor



Petrović Boško, Usijana ptica III



PETROVIĆ SVETISLAV

Rođen 1921. u Toplacu. Završio Akademiju za primenjenu umetnost u Beogradu. Bavi se pedagoškim radom. Tapiserije izlagao u Beogradu 1958, 1960, 1961 i 1963. Tapiserije S. Petrovića nalaze se u Vojnom muzeju JNA u Beogradu, u Tekstilnom centru u Beogradu i kod autora.

27. SLUTNJA, 1959.

izvele Mandić Dragica i Jović Milica
u ateljeu autora, Beograd
osnova pamuk, potka vuna
klečanje
213 X 145
signirano dole desno
vlasnik Vojni muzej JNA, Beograd

28. ZIMA, 1959.

izvele Mandić Dragica i Jović Milica
u ateljeu autora, Beograd
osnova pamuk, potka vuna
klečanje
140 X 175
signirano dole desno
vlasnik Tekstilni centar, Beograd

29. PLIVAČ, 1960.

izvela Gorgoljatos Marijanti u ateljeu autora, Beograd
osnova pamuk, potka vuna
klečanje
0,95 X 138
signirano dole desno
vlasnik autor



Petrović Svetislav, Zima

PICELJ IVAN

Rođen 1924. u Okučanima. Slikar i grafičar, studirao na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Tapiserije izlagao u Zagrebu i Milanu 1957.

30. KOMPOZICIJA, 1957.

izvela Antoljak Slava, Zagreb

osnova ribarski konac, potka vuna nejednako upredena
platneni prepletaj

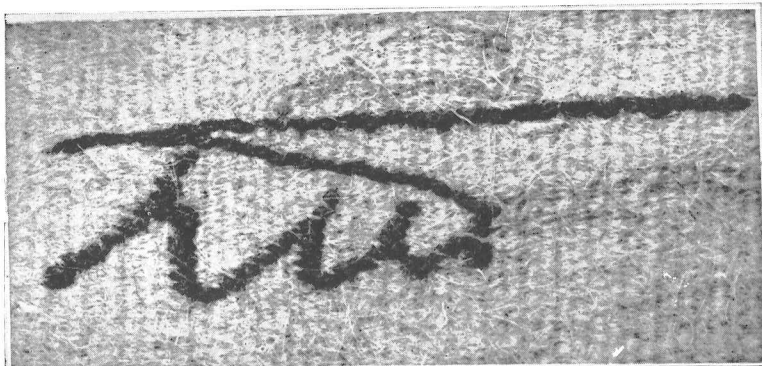
150 X 120

nesignirano

vlasnik Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb



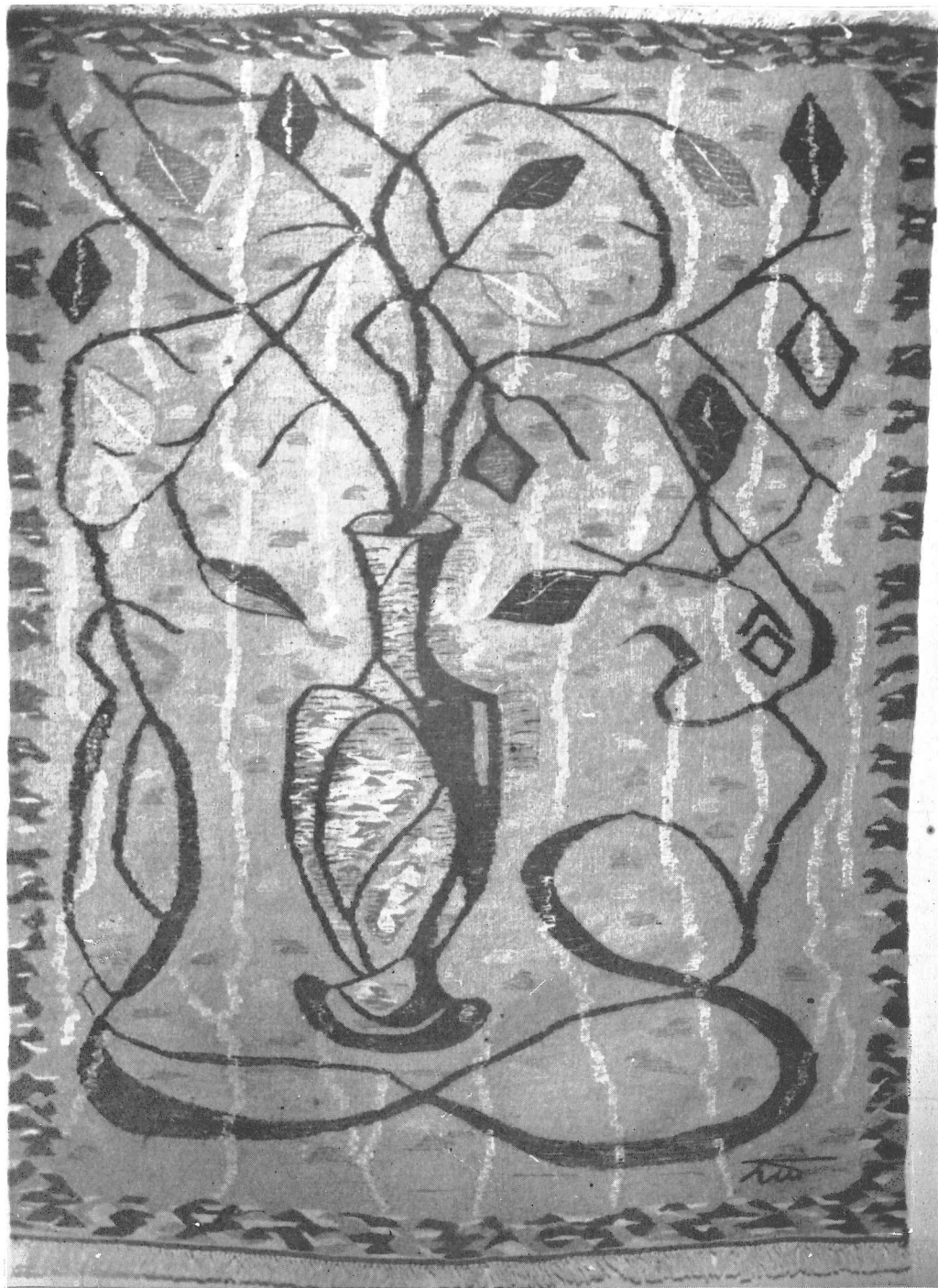
Picelj Ivan, Kompozicija



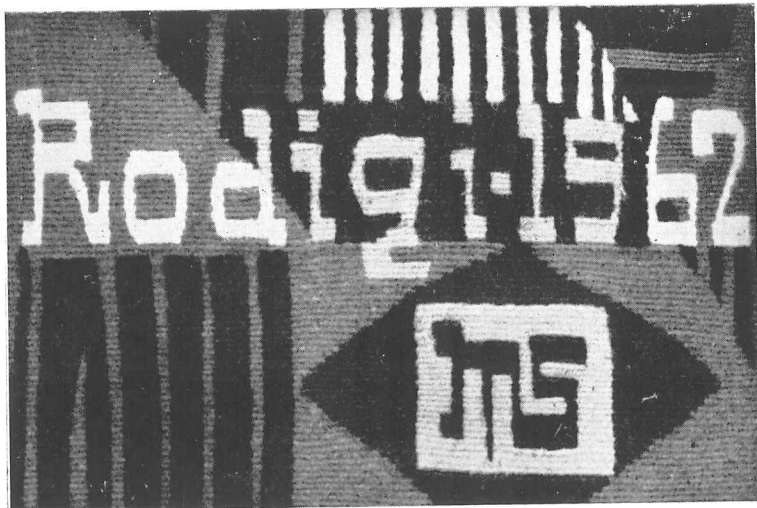
PROTUGER DIMČE

Rođen 1920. u Ohridu. Završio Umetničku akademiju. Tapiserije izlagao u Skoplju 1952. i 1956, u Beogradu 1960. Tapiserije D. Protugera nalaze se u Narodnom odboru grada Beograda i u Etnološkom muzeju u Skoplju.

31. TAPISERIJA, 1960.
izvela Popović Nada, Skoplje
osnova i potka vuna
klečanje
128 X 0,92
signirano dole desno
vlasnik Narodni odbor grada
Beograda



Protuger Dimče, Tapiserija

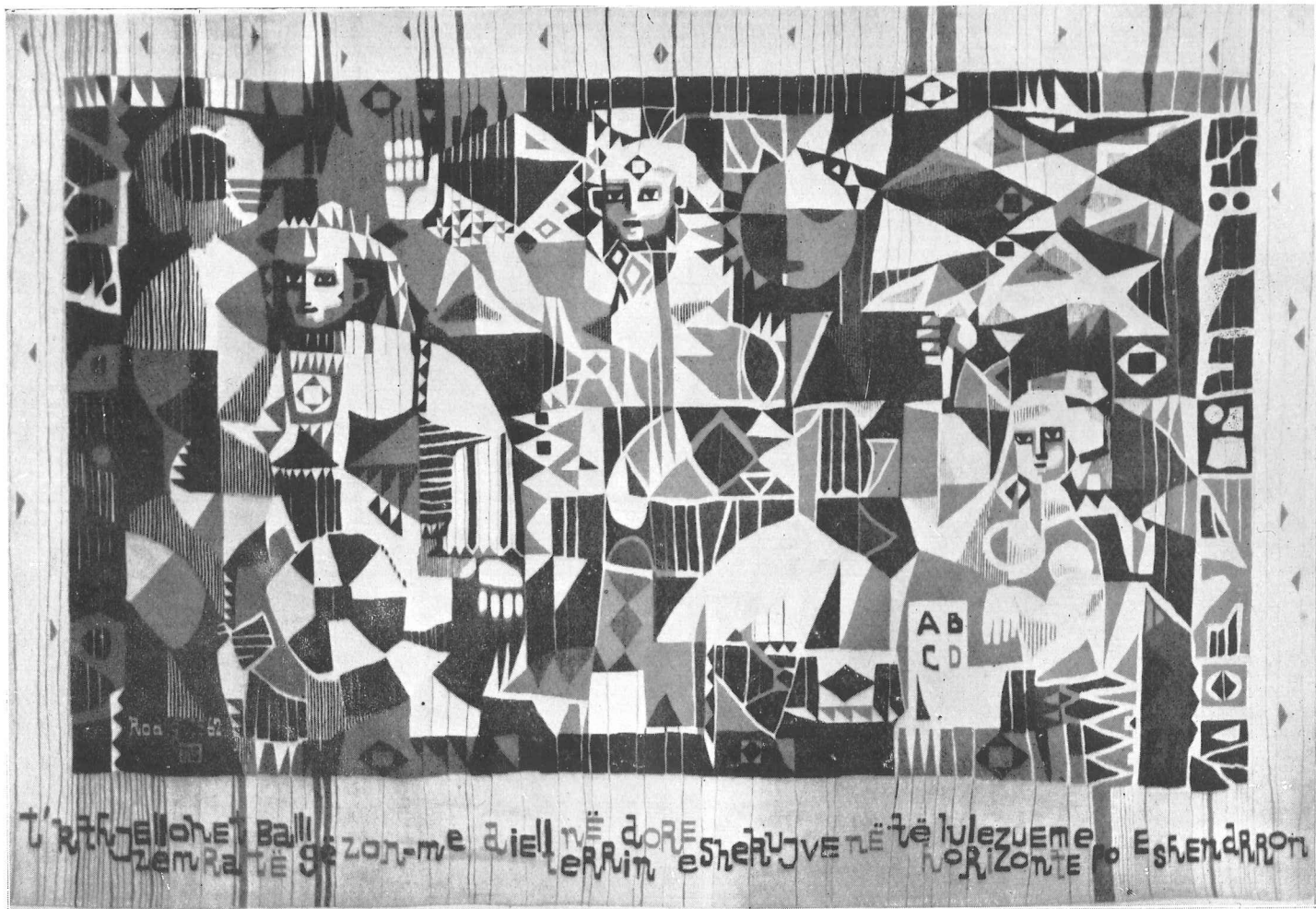


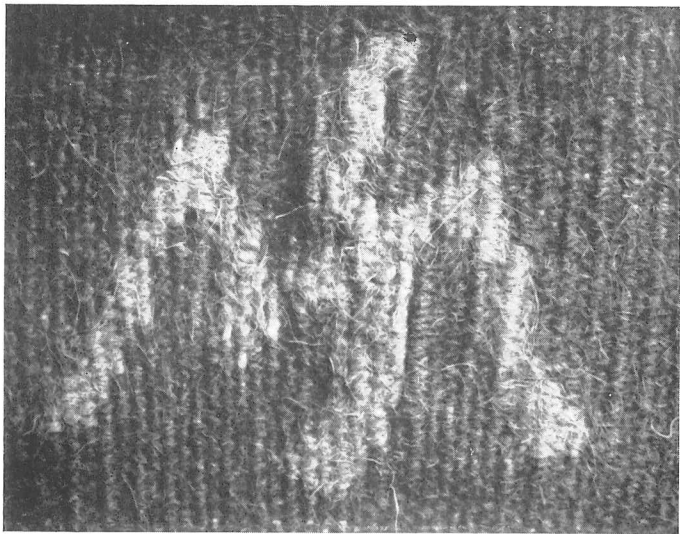
RODIĆI MATEJA

Rođen 1929. u Prizrenu. Slikar, završio Akademiju za primenjenu umetnost i postdiplomske studije u Beogradu. Do sada tapiserije nije izlagao. Tapiserije M. Rodićija nalaze se u Narodnom odboru grada Beograda, u Državnom sekretarijatu narodne odbrane u Beogradu, u Kabinetu Predsednika Republike i kod autora.

32. PREPOROD, 1962—1963.

izvele Miličević Smilja i Todorović Zora, Beograd
osnova pamuk, potka vuna
klečanje
280 X 430
signirano dole levo
vlasnik autor

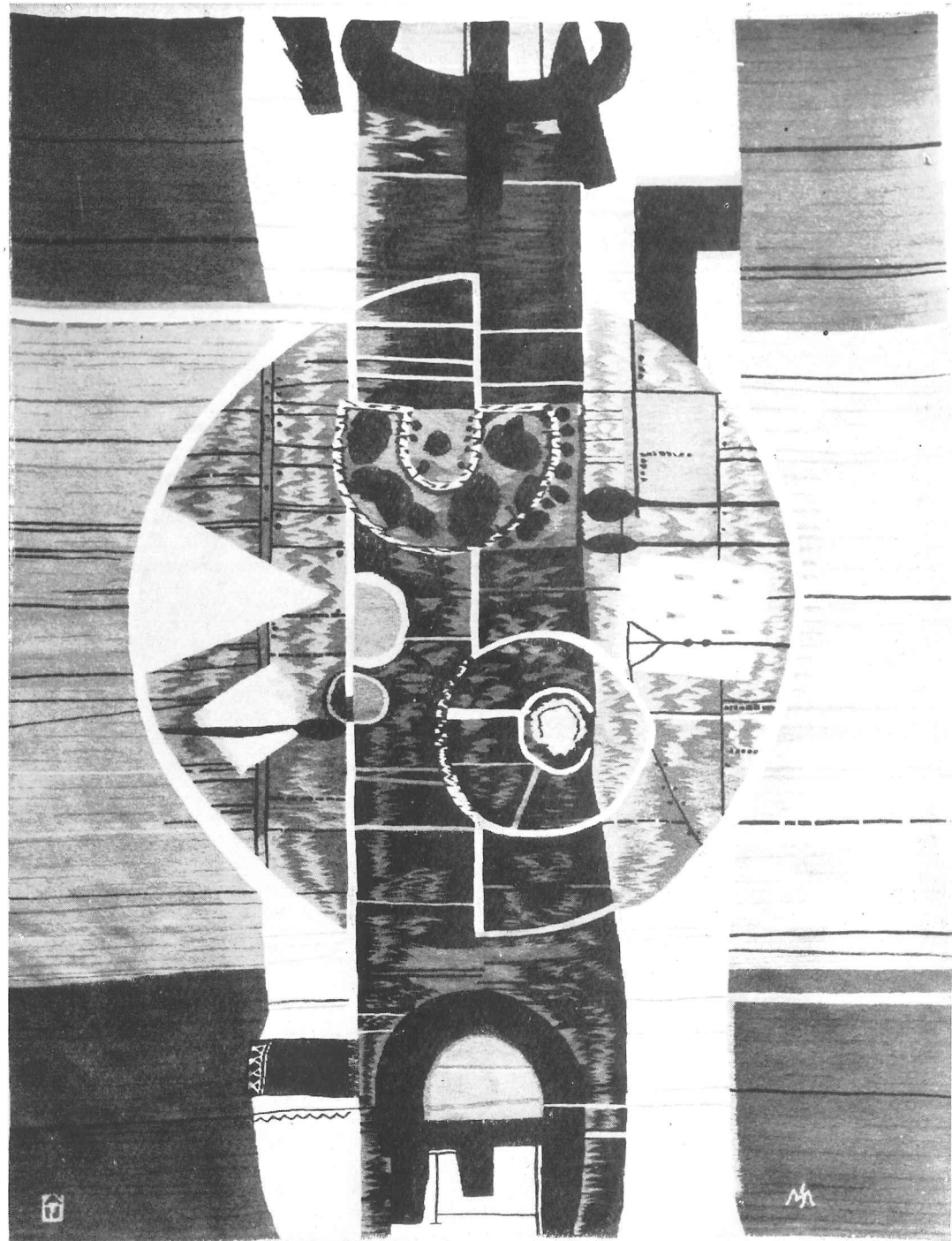




SRBINOVIĆ MLADEN

Rođen 1925. u Sušici kod Gostivara. Završio Akademiju likovnih umetnosti i specijalni tečaj u Beogradu. Slikar i grafičar, docent na Akademiji likovnih umetnosti u Beogradu. Tapiseriju izlagao u Beogradu i Piranu 1962, u Ljubljani i Zagrebu 1963. Tapiserije M. Srbinovića nalaze se u Radionici za izradu tapiserija „Atelje 61“ u Novom Sadu.

33. TRPEZA, 1961.
izveo „Atelje 61“, Novi Sad
osnova pamuk, potka vuna
klečanje
308 X 237
signirano dole desno
vlasnik „Atelje 61“, Novi Sad



Srbinović Mladen, Trpeza



STOJANOVSKI DUŠKO

Rođen 1930. u Skoplju. Završio Akademiju za primenjenu umetnost u Beogradu. Profesor i rukovodilac tekstilnog odsjeka Škole za primenjenu umetnost u Skoplju. Tapiserije izlagao u Skoplju 1961, u Beogradu, Ohridu i Dižonu 1962. Tapiserije D. Stojanovskog nalaze se u Savetu za kulturu SR Makedonije u Skoplju, u Etnološkom muzeju u Skoplju, u Narodnom odboru grada Beograda, u privatnom vlasništvu i kod autora.

34. PLESAČICA, 1962.

izveo autor u svom ateljeu sa stručnim saradnicima, Skoplje
osnova pamuk, potka vuna, vez
perlama

klečanje i aplikacije

145 X 0,70

signirano dole levo

vlasnik autor

35. NOĆ BULJINA, 1963.

izveo autor u svom ateljeu sa stručnim saradnicima, Skoplje

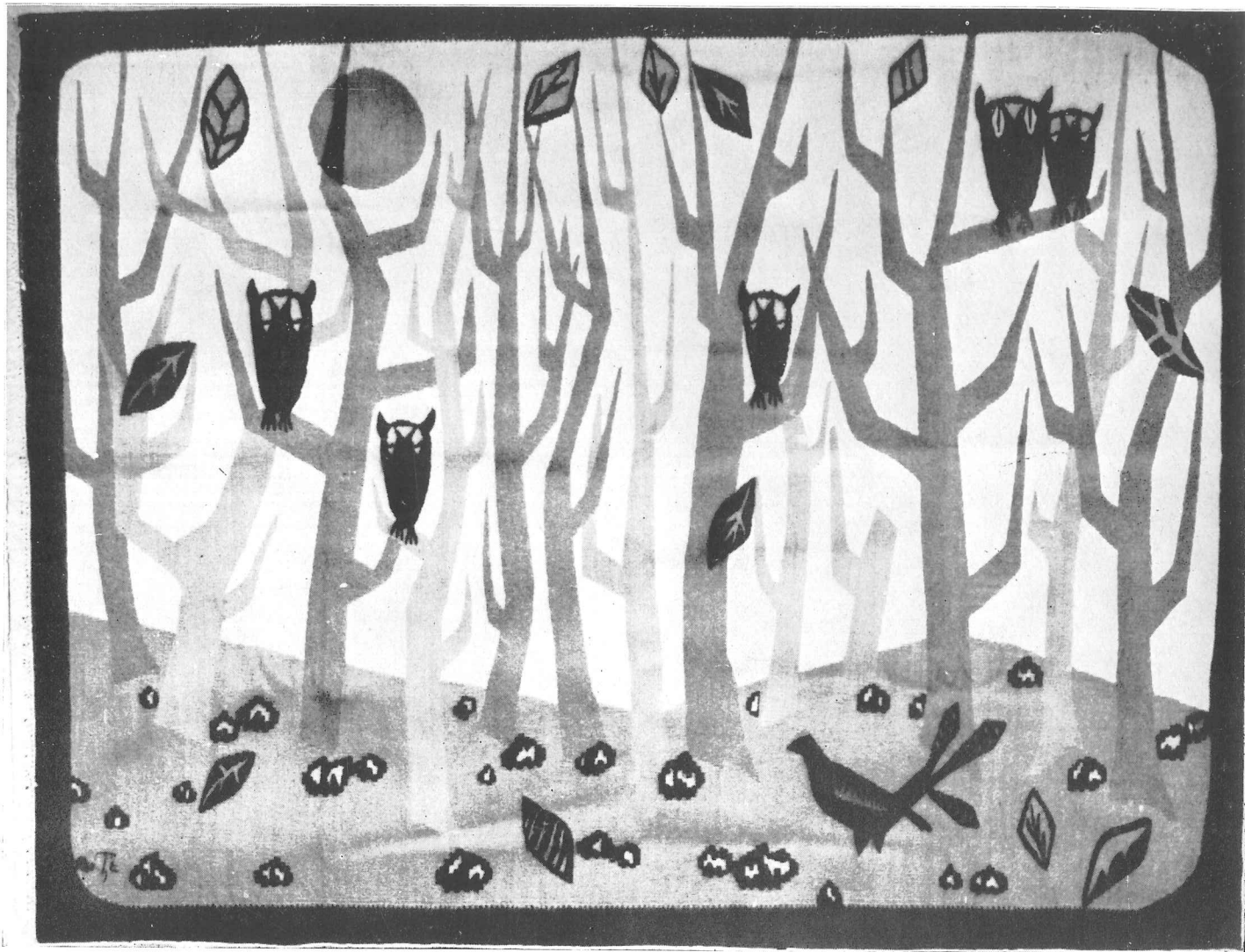
osnova pamuk, potka vuna

klečanje

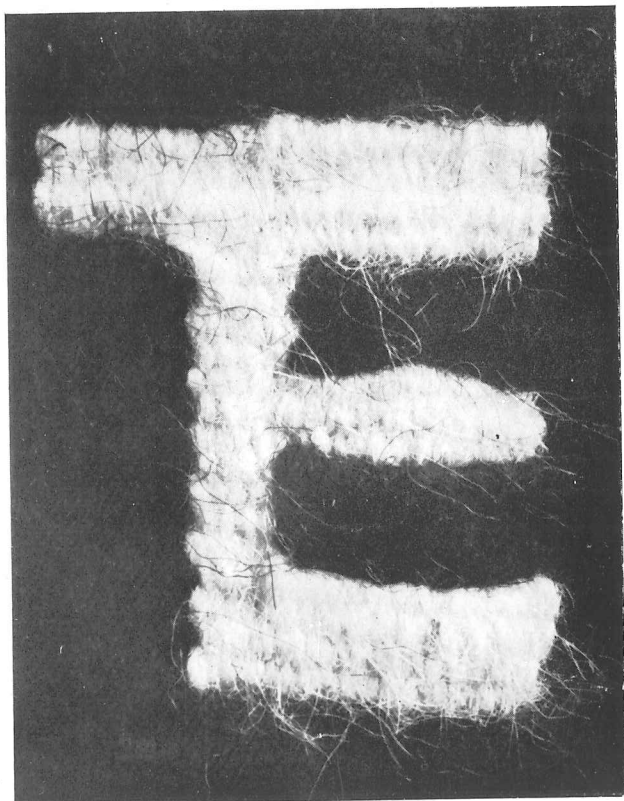
145 X 190

signirano dole levo

vlasnik autor



Stojanovski Duško, Noć buljina



TOBOLKA ETELKA

Rođena 1919. u Subotici. Završila Školu za primenjenу umetnost u Budimpešti. Usavršavala se u Segedinu, Beču i Obisonu. Tehnički rukovodilac Radionice za izradu tapiserija „Atelje 61“ u Novom Sadu. Tapiserije izlagala u Novom Sadu, Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Piranu, Milanu i istočno-evropskim zemljama od 1957 do 1963. Tapiserije E. Tobolke nalaze se u Radionici za izradu tapiserija „Atelje 61“ u Novom Sadu, u privatnom vlasništvu i kod autora.

36. RITAM, 1961.

izveo autor u „Ateljeu 61“, Novi Sad

osnova pamuk, potka vuna
klečanje

140 X 193

signirano dole levo
privatno vlasništvo

37. CRNO-CRVENO, 1962.

izveo autor u „Ateljeu 61“, Novi Sad

osnova pamuk, potka vuna
klečanje

168 X 165

signirano dole desno
vlasnik „Atelje 61“, Novi Sad



Tobolka Etelka, Crno-crveno



TRAJKOVSKI SLAVE

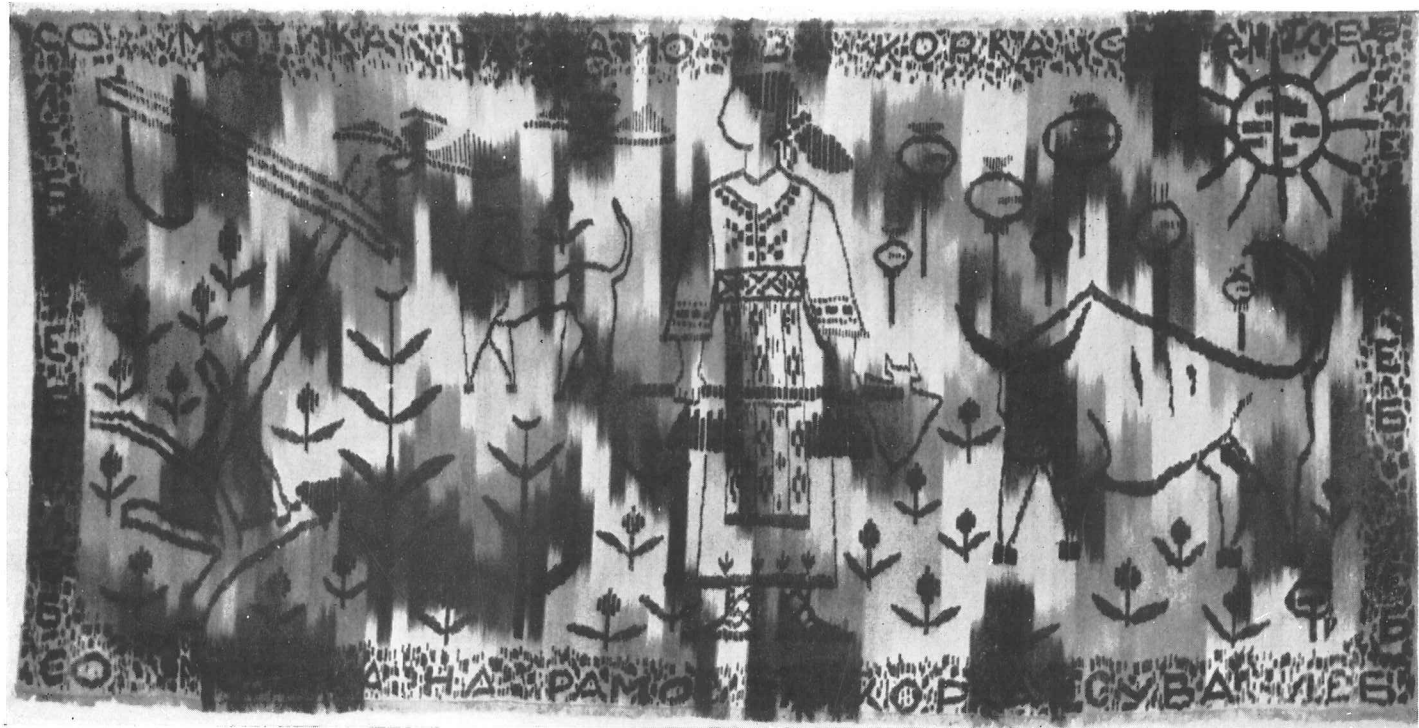
Rođen 1919. u Skoplju. Završio Školu primjenjenih umjetnosti u Zagrebu. Slikar za tekstil u Skoplju. Tapiserije izlagao u Skoplju 1957. i 1958, u SSSR-u, Bugarskoj, Poljskoj i Rumuniji 1960, u Dižonu 1962. Tapiserije S. Trajkovskog nalaze se u Savetu za kulturu SR Makedonije u Skoplju i kod autora.

38. KOPAČI, 1962.

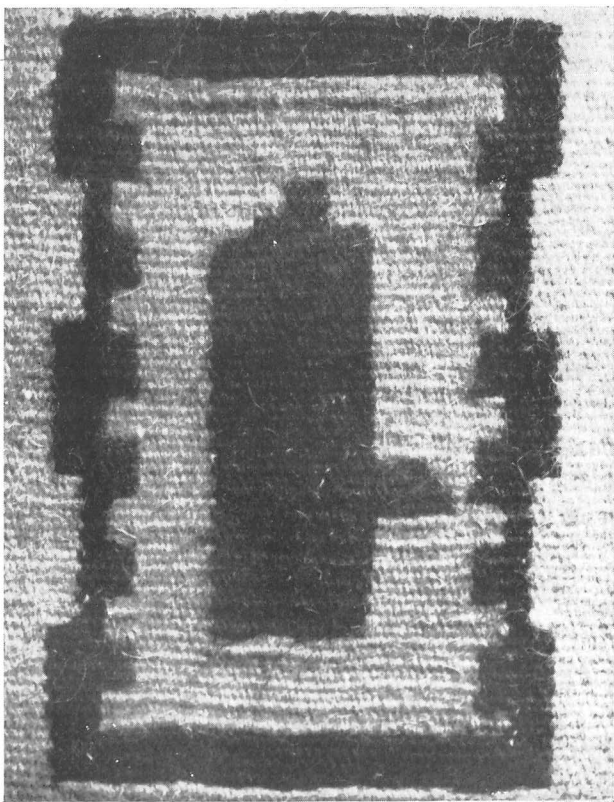
izveo autor u svom ateljeu, Skoplje
osnova pamuk, potka vuna
klečanje, protkivanje
247 X 514
signirano dole desno
vlasnik autor

39. JELENSKA GLAVA, 1963.

izveo autor u svom ateljeu, Skoplje
osnova pamuk, potka vuna
klečanje
123 X 165
signirano dole desno
vlasnik autor



Trajkovski Slave, Kopači



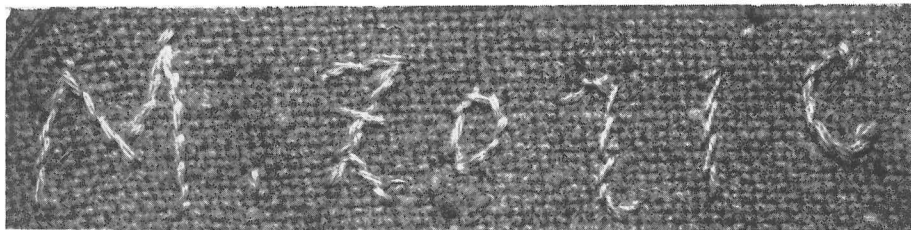
VUJAKLIJA LAZAR

Rođen 1914. u Beču. Slikarstvo učio privatno kod Petra Dobrovića. Slikar i grafičar. Tapiserije izlagao u Beogradu od 1955. do 1963, u Parizu 1960. Tapiserije L. Vujaklije nalaze se u Muzeju primenjene umetnosti u Beogradu, u Modernoj galeriji u Beogradu, u Saveznom izvršnom veću u Beogradu, u Radionici za izradu tapiserija „Atelje 61“ u Novom Sadu i kod autora.

40. KOMPOZICIJA, 1961.
izveo „Atelje 61“, Novi Sad
osnova pamuk, potka vuna
klečanje
235 X 207
signirano dole levo
vlasnik „Atelje 61“, Novi Sad



Vujaklija Lazar, Kompozicija



ZORIĆ MILICA

Rođena 1909. u Splitu. Završila Filozofski fakultet u Beogradu. Tapiserije izlagala u Beogradu 1959, u Antibu 1960, u Parizu 1960-1961, u Beogradu 1961, u Parizu, Stokholmu, Rimu i Milanu 1962. Tapiserije M. Zorić nalaze se u Muzeju primenjene umetnosti u Beogradu, u Modernoj Galeriji u Beogradu, u Skupštini SR Srbije u Beogradu, u Saveznom izvršnom veću u Beogradu, u Zbirci Pavla Beljanskog u Novom Sadu i kod autora.

41. MUČENICE, 1962.

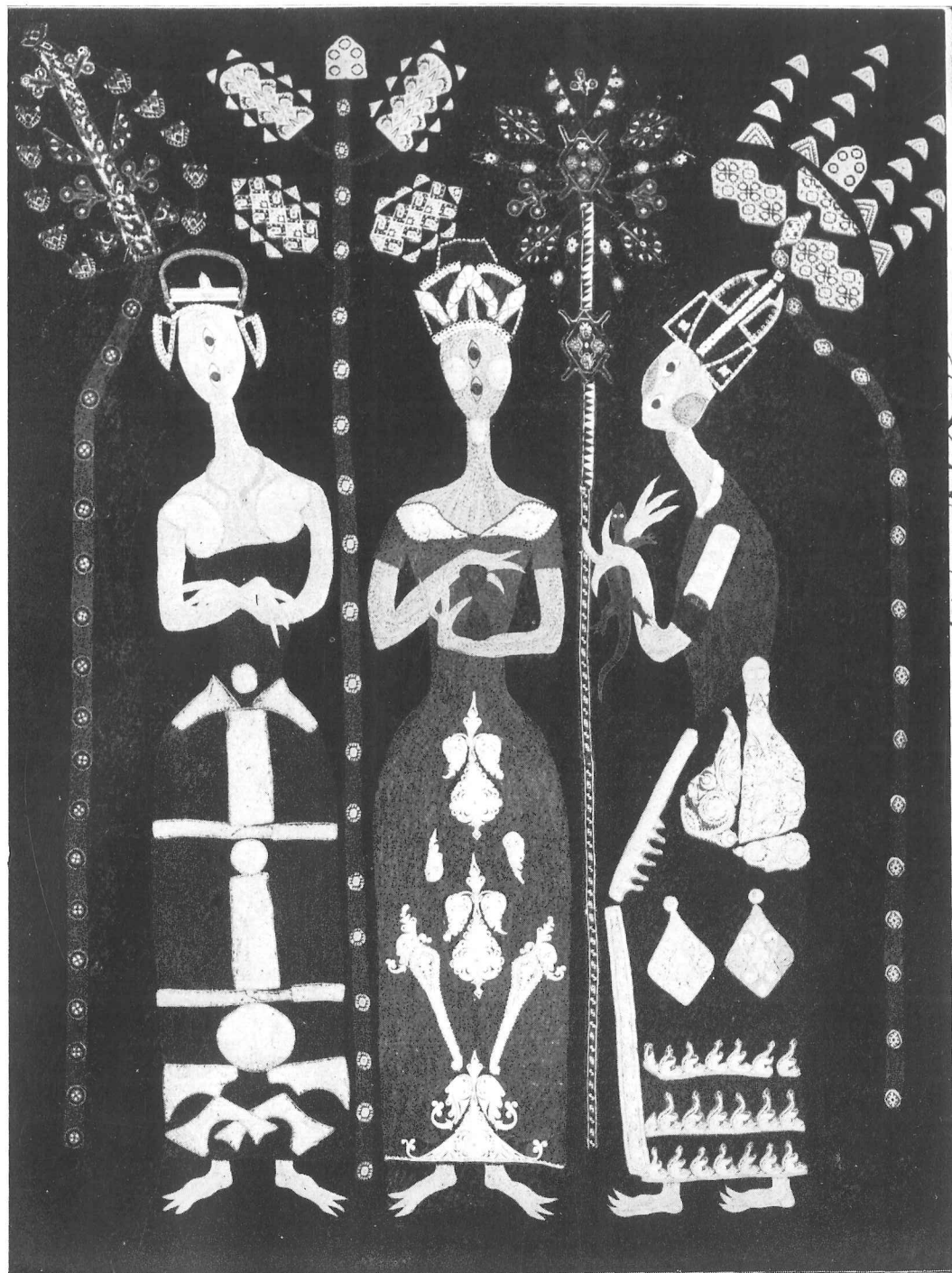
izveo autor i Mihailova Ratka,
vezilja, Beograd
tkanina, vuna, vezene aplikacije
vez i aplikacije
300 X 230
nesignirano
vlasnik Savezno izvršno veće,
Beograd

42. ŽENA IZ HIROŠIME, 1963.

izveo autor i Mihailova Ratka,
vezilja, Beograd
tkanina, vuna, vezene aplikacije
vez i aplikacije
200 X 207
signirano dole desno
vlasnik autor

43. SKICA ZA ĆILIM, 1963.

izveo autor i Mihailova Ratka,
vezilja, Beograd
tkanina, vuna, vezene aplikacije
vez i aplikacije
242 X 150
signirano dole desno
vlasnik autor



Zorić Milica, Mučenice

